

บทที่ 1 สภาพปัญหา

ภาวะการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงาน

กฎหมายแรงงานได้กำหนดให้นายจ้างจะต้องจ่ายเงินทดแทนให้แก่ลูกจ้างหรือทายาทในกรณีที่ลูกจ้างได้ประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานให้นายจ้าง ในขณะที่เดียวกันก็ได้กำหนดให้มีกองทุนเงินทดแทนขึ้นมาเพื่อรับภาระในการจ่ายเงินทดแทนแก่ลูกจ้างหรือทายาทแทนนายจ้าง โดยนายจ้างที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 20 คนขึ้นไปจะต้องจ่ายเงินสมทบในอัตราที่กำหนดตามสภาพความเสี่ยงของกิจการนั้น ๆ ผลการดำเนินงานของกองทุนเงินทดแทนจึงสามารถแสดงให้เห็นถึงภาวะการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานได้ชัดเจนสามารถประเมินความรุนแรงได้ดีกว่าสถิติการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานของลูกจ้างที่อยู่นอกข่ายกองทุนเงินทดแทน ลูกจ้างและนายจ้างมักจะตกลงกันเอง จึงทำให้ข้อมูลการประสบอันตรายของลูกจ้างต่ำกว่าที่เป็นจริง ประกอบกับจำนวนรวมของลูกจ้างมีความเคลื่อนไหวมากและมีขอบเขตกว้างขวางจึงมีความคลาดเคลื่อนมากกว่าจำนวนลูกจ้างในข่ายคุ้มครองกองทุนเงินทดแทนซึ่งนายจ้างจะต้องแจ้งจำนวนลูกจ้างและยอดรวมของเงินค่าจ้างที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างตลอดทั้งปีให้กองทุนเงินทดแทนทราบเป็นประจำทุกปี รวมทั้งแจ้งการเลิกกิจการด้วย ดังนั้นจึงได้ใช้สถิติการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานของกองทุนเงินทดแทนมาประเมินภาวะการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานของลูกจ้าง

สถิติการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงาน ในข่ายคุ้มครองของกองทุนเงินทดแทน

ปี	จำนวนลูกจ้างใน ข่ายคุ้มครอง (คน)	อัตราการประสบ อันตรายต่อ 1,000 คน	เงินทดแทนที่ ส่งจ่าย (ล้านบาท)	จำนวนผู้ประสบอันตราย (คน)				
				รวม	ความร้ายแรง			
					ตาย	ทุพพล ภาพ	สูญเสีย อวัยวะ	ไม่สูญเสีย อวัยวะ
2531	1,346,203	36.33	346.76	48,907	282	7	1,179	47,444
2532	1,661,651	37.77	396.93	62,766	373	15	1,582	60,796
2533	1,826,995	43.26	442.65	79,028	564	12	1,291	77,161
2534	2,751,868	37.16	623.80	102,273	581	9	2,141	99,542
2535	3,020,415	43.64	753.31	131,800	740	15	2,010	129,035
รวม	—	—	2,563.45	424,774	2,540	58	8,203	413,978
เฉลี่ย	2,121,426	39.63	512.69	84,955	508	11.6	1,640	82,795

ที่มา : กองทุนเงินทดแทน

จากสถิติการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานข้างต้นจะเห็นได้ว่าจำนวนลูกจ้างผู้ประสบอันตรายเพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกปี โดยมียอดรวมของผู้ประสบอันตรายในระยะ 5 ปี มีสูงถึง 424,774 คน เฉลี่ยปีละ 84,955 คน ในจำนวนนี้มีผู้เสียชีวิตทั้งสิ้น 2,540 คน เฉลี่ยปีละ 508 คน มีผู้ต้องทุพพลภาพรวม 58 คน เฉลี่ยปีละ 11.6 คน และมีผู้พิการเนื่องจากการสูญเสียอวัยวะไปบางส่วน 8,203 คน เฉลี่ยปีละ 1,640 คน

ส่วนอัตราการประสบอันตรายแม้จะไม่ได้เพิ่มสูงขึ้นทุกปีอย่างชัดเจนเหมือนกับจำนวนงานของผู้ประสบอันตราย แต่ก็มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเช่นเดียวกัน

สำหรับการใช้จ่ายเงินทดแทนซึ่งประกอบด้วยค่ารักษาพยาบาล ค่าทดแทนการชีวิต ค่าทดแทนการสูญเสียอวัยวะ ค่าทดแทนค่าจ้างในระหว่างการหยุดงานเพื่อการรักษาพยาบาล ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงานและค่าทำศพในระยะ 5 ปี ตั้งแต่ปี 2531-2535 กองทุนเงินทดแทนได้ใช้จ่ายเงินทดแทน รวมทั้งสิ้น 2,563.45 ล้านบาท เฉลี่ยปีละ 512.69 ล้านบาท และเฉลี่ยต่อผู้ประสบอันตราย 6,034.86 บาท/คน

ความสูญเสียจากการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานของลูกจ้างมิได้มีเพียงจำนวนเงินทดแทนที่ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนเท่านั้น แต่ยังมี ความสูญเสียอื่น ๆ แฝงเร้นอยู่อีกมากมาย อาทิเช่น

1. การเสียค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น ค่าซ่อมแซมหรือค่าซื้อเครื่องจักรหรืออุปกรณ์การผลิตอื่น ๆ ค่าล่วงเวลา ค่าเบี้ยประกันเพิ่ม ฯลฯ
2. สูญเสียประสิทธิภาพการผลิต เนื่องจากลูกจ้างเสียขวัญ เสียเวลาทำงานของลูกจ้างอื่นในการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ การดูแลเหตุการณ์และวิพากษ์วิจารณ์ การเดินทางไปเยี่ยมผู้บาดเจ็บ การเดินทางไปติดต่อกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง
3. สูญเสียทรัพย์สิน เงิน เครื่องมือ เครื่องจักร วัสดุดิบ สินค้า โครงสร้างอาคาร ฯลฯ
4. สูญเสียกำลังแรงงาน เนื่องจากการเสียชีวิต ทุพพลภาพและพิการ
5. เสียชื่อเสียง
6. เสียลูกค้า ในกรณีเป็นกิจการส่งออกสินค้าไปต่างประเทศจะส่งผลกระทบต่อประเทศชาติด้วย
7. สังคมหรือประเทศชาติต้องรับภาระเลี้ยงดูผู้ทุพพลภาพหรือพิการ สูญเสียโอกาสใช้บุคลากรทางการแพทย์และพยาบาลในการดูแลรักษาผู้ป่วยอื่น ๆ รับภาระในการ

แก้ไขปัญหาด้านสังคมอื่น ๆ ที่อาจมีผลต่อเนื่องเช่นการก่ออาชญากรรมของลูกจ้างหรือครอบครัวอันเนื่องจากการขาดรายได้หรือบุตรขาดผู้อุปการะอบรมเลี้ยงดู ฯลฯ

8. ถูกใจมติและกีดกันทางการค้าจากต่างประเทศ

~~นโยบายของรัฐ~~

รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสูญเสียอันเนื่องจากการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานของลูกจ้างซึ่งมีผลกระทบต่อทั้งลูกจ้างและครอบครัว เพื่อนร่วมงาน นายจ้างและประเทศชาติโดยรวม จึงได้กำหนดนโยบายให้มีการดูแลคุ้มครองลูกจ้างให้มีความปลอดภัยในการทำงานซึ่งได้ปรากฏอย่างแจ่มชัดในทุกระดับของการบริหารราชการแผ่นดิน ดังนี้

~~แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7~~ 2535-2539 ได้กำหนดให้มีการส่งเสริมความปลอดภัยและพัฒนาสภาพแวดล้อมในการทำงานให้เป็นแนวทางและมาตรการหนึ่งของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การศึกษาและสาธารณสุข การให้ขยายการคุ้มครองความปลอดภัยในการทำงานให้ทั่วถึงและครอบคลุมแรงงานภาคเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ (หน้า 197)

คณะรัฐมนตรี โดยนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2535 โดยกำหนดให้มีการส่งเสริมให้มีความปลอดภัย ตลอดจนการพัฒนาให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงานไว้ในนโยบายด้านแรงงาน (หน้า 43)

แผนมหาดไทย ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2535 - 2539 ในแผนงานการป้องกันและระงับอุบัติเหตุได้กำหนดเป้าหมายที่จะลดอัตราผู้ประสบภัยจากการทำงานในสถานประกอบการให้ไม่เกิน 210 คนต่อลูกจ้างหนึ่งหมื่นคน หรือ 21 คนต่อลูกจ้าง 1,000 คน (หน้า 98)

นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้เร่งรัดให้มีการจัดสภาพแวดล้อมในการทำงานให้มีสภาพที่ดี มีความปลอดภัยและไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้ใช้แรงงาน โดยให้มีการกำหนดมาตรการที่เหมาะสมและตรวจสอบอย่างใกล้ชิด (หน้า 256)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ) ได้ให้นโยบาย ณ วันที่ 30 ตุลาคม 2535 กำหนดให้เร่งรัดให้ลูกจ้างมีความปลอดภัยในการทำงาน (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน 2536 : หน้า 19)

~~X~~ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้กำหนดนโยบายในด้านความปลอดภัยในการทำงาน โดยระบุว่า จะลดอุบัติเหตุและรักษาสุขภาพพลานามัยของผู้ใช้แรงงาน (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน 2536 : หน้า 20)

จากแนวนโยบายข้างต้นจะเห็นได้ว่าการดูแลคุ้มครองและส่งเสริมให้ลูกจ้างมีความปลอดภัยในการทำงาน ดังที่ปรากฏในนโยบายของภาครัฐในทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงมหาดไทยได้กำหนดเป้าหมายที่จะลดการประสบนันตรายเนื่องจากการทำงานไม่ให้เกิน 21 คน ต่อลูกจ้าง 1,000 คน

ศักยภาพของกองตรวจความปลอดภัย

พ.ศ. ๒๕๖๓

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานเป็นหน่วยงานซึ่งมีภารกิจในการคุ้มครองความปลอดภัยในการทำงานของลูกจ้าง ได้จัดให้มีหน่วยงานระดับกองร่วมกันรับผิดชอบ 2 หน่วยงาน คือ กองตรวจความปลอดภัย ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงาน กำกับดูแลให้นายจ้างและลูกจ้างปฏิบัติตามกฎหมายความปลอดภัยในการทำงาน และเผยแพร่เกี่ยวกับมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงาน สำหรับสถาบันความปลอดภัยในการทำงาน มีหน้าที่เกี่ยวกับงานทางด้านวิชาการ พัฒนาระบบสารสนเทศและรณรงค์ส่งเสริมความปลอดภัยในการทำงาน

กองตรวจความปลอดภัยในฐานะหน่วยปฏิบัติการจึงมีภารกิจโดยตรงต่อการลดการประสบนันตรายเนื่องจากการทำงานของลูกจ้าง กิจกรรมหลักที่สำคัญซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการคุ้มครองความปลอดภัยในการทำงาน คือการเสนอมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงาน เพื่อประกาศใช้เป็นมาตรฐานปฏิบัติต่อไป และการตรวจความปลอดภัยตามสถานประกอบการต่าง ๆ ในปี 2535 ได้มีมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานซึ่งได้ตราเป็นกฎหมายใช้บังคับจำนวน 16 ฉบับ ส่วนการตรวจความปลอดภัยสามารถตรวจได้ 4,306 แห่ง จากจำนวนสถานประกอบการทั้งสิ้น 228,570 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 1.88 และการตรวจความปลอดภัยนี้พบว่ามีสถานประกอบการปฏิบัติได้ถูกต้องตามกฎหมาย 1,531 แห่ง หรือร้อยละ 35.56 ของจำนวนที่ตรวจและพบการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง 2,775 แห่งหรือร้อยละ 64.44 ของจำนวนที่ตรวจ

จากผลการปฏิบัติงานข้างต้นจะเห็นได้ว่าการตรวจความปลอดภัยไม่สามารถดำเนินการได้อย่างทั่วถึง และได้สูญเสียเวลาของเจ้าหน้าที่ในการเข้าตรวจในสถานประกอบการที่ปฏิบัติถูกต้องแล้ว ดังนั้นหากเจ้าหน้าที่ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสถานประกอบการที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องจะช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถใช้เวลาที่มีอยู่อย่างจำกัดไปตรวจสถานประกอบการได้ตรงเป้าหมายนั่นคือสถานประกอบการที่มีความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วย

เนื่องจากภาวะการประสบนันตรายเนื่องจากการทำงานของลูกจ้างได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นและก่อให้เกิดความสูญเสียอย่างใหญ่หลวงทั้งต่อลูกจ้าง นายจ้างและประเทศชาติ

โดยรวม รัฐจึงได้กำหนดนโยบายให้ดำเนินการคุ้มครองความปลอดภัยในการทำงานของลูกจ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงมหาดไทยได้กำหนดเป้าหมายที่จะลดอัตราการประสับอันตรายเนื่องจากการทำงานลงให้ไม่เกิน 21 คนต่อลูกจ้าง 1,000 คน ในขณะที่อัตราการประสับอันตรายเนื่องจากการทำงานในปี 2535 สูงถึง 43.64 คนต่อลูกจ้าง 1,000 คน โดยมีอัตราเฉลี่ยระหว่างปี 2531 - 2535 เป็น 39.63 คนต่อลูกจ้าง 1,000 คน จึงเป็นภารกิจหนักที่กองตรวจความปลอดภัยซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการดูแลคุ้มครองลูกจ้างให้มีความปลอดภัยในการทำงานจะต้องเร่งรัดการปฏิบัติงานเพื่อให้ลูกจ้างมีความปลอดภัยในการทำงานตามนโยบายของรัฐ ในขณะที่กองตรวจความปลอดภัยยังขาดอัตรากำลังจำนวนมาก จึงทำให้ขาดศักยภาพในการปฏิบัติภารกิจตามนโยบายดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่กองตรวจความปลอดภัยจะต้องศึกษาหามาตรการเสริมงานตรวจความปลอดภัยในอันที่จะทำให้เจ้าหน้าที่ได้มีข้อมูลสถานประกอบการที่มีสภาพการทำงานที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วยจนสามารถไปตรวจได้ตรงเป้าหมายและดำเนินการให้นายจ้างปรับปรุงแก้ไขได้ทันก่อนที่จะมีการประสับอันตรายเกิดขึ้น ซึ่งเป็นการช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทที่ 2

แนวคิดและการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

นโยบายแห่งรัฐ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 ได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการของรัฐโดยให้ประชาชนหรือองค์กรของประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมไว้ในหลายส่วน เช่น

การพัฒนาอุตสาหกรรม การค้าและบริการได้กำหนดไว้ในข้อ “3.3.3 สนับสนุนภาคเอกชนเข้ามาแบ่งเบาภาระการดำเนินงานของรัฐบาลบางประการ...” (หน้า 54)

การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของคนยากจนในชนบทได้กำหนดไว้ 2 ข้อ คือ

“3.2.3 (4) สนับสนุนองค์การพัฒนาเอกชน ธุรกิจเอกชนและสถาบันเกษตรกร เข้าร่วมในการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจในชนบทมากขึ้น...” (หน้า 168)

“3.3.5 สนับสนุนการมีส่วนร่วมขององค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรประชาชนและประชาชนในการแก้ไขและพัฒนาสังคมชนบท” (หน้า 171)

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การศึกษาและสาธารณสุข ได้แก่

“3.4.5 (4) สนับสนุนให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาโดยการเผยแพร่ความรู้และข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น” (หน้า 200)

การพัฒนาจิตใจ วัฒนธรรมและสังคม

“3.1.5 (3) ขยายขอบเขตความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชนและประชากรในการอนุรักษ์ทำนุบำรุงดูแลมรดกทางศิลปวัฒนธรรม” (หน้า 207)

“3.4.3 (5) รณรงค์และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แก่ประชากรกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะนักเรียน ผู้ใช้รถใช้ถนน ผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการ กรรมการก่อสร้าง นายจ้างและประชาชนในชุมชนหนาแน่นให้มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและบรรเทาอุบัติเหตุสาธารณภัย” (หน้า 212)

การพัฒนาสิ่งแวดล้อมเพื่อคุณภาพชีวิต

“3.6.2 (6) จัดตั้งองค์กรร่วม 3 ฝ่าย คือ ชุมชน สถานประกอบการและภาค รัฐบาล เพื่อทำหน้าที่เฝ้าระวังและกำกับดูแลป้องกันรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตาม มาตรฐานที่กำหนด โดยเฉพาะในเขตเมือง เขตอุตสาหกรรมและแหล่งท่องเที่ยว” (หน้า 227)

นโยบายของคณะรัฐมนตรี

นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา ได้กำหนดแนวทางดำเนินการของรัฐโดยให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทและร่วมดำเนินการในหลาย เรื่อง อาทิเช่น

ด้านอุตสาหกรรม

4.3.6 ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้าร่วมมีบทบาทและช่วยแบ่งเบาภาระการดำเนินงานของรัฐบาลบางประการ (หน้า 18)

ด้านพลังงาน

4.7.4 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและร่วม ทุนกับรัฐบาลด้านพลังงานมากขึ้น (หน้า 23)

ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.8.2 อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ทั้งป่าบกและป่าชายเลน โดยสนับสนุนองค์กร ท้องถิ่นและประชาชน ให้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าไม้และปลูกสร้างป่าชุมชน (หน้า 24)

4.8.4 กระจายอำนาจการจัดการสิ่งแวดล้อมจากส่วนกลางไปสู่ส่วนภูมิภาคและ ท้องถิ่น โดยให้จังหวัด ท้องถิ่นและประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการมากขึ้น (หน้า 25)

ด้านการท่องเที่ยว

4.9.1 ส่งเสริมให้เอกชนมีบทบาทในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดย รัฐจะเป็นฝ่ายอำนวยความสะดวกและสนับสนุน... (หน้า 26)

การกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและชนบท

5.5 ส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมในท้องถิ่น (หน้า 28)

ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

7.2 สนับสนุนความร่วมมือในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีระหว่างภาครัฐกับ เอกชนอย่างจริงจัง (หน้า 32)

ด้านสังคม

8.1.4 เร่งอบรมปลูกฝังให้ประชาชนมีจิตสำนึกถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมของสังคมประชาธิปไตย... โดยเน้นความร่วมมืออย่างจริงจังและใกล้ชิดของสถาบัน การศึกษา ศาสนา สังคม และครอบครัว (หน้า 34)

8.1.6 ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการใช้ทรัพยากรจากองค์กรภาครัฐและเอกชน สถานประกอบการ ชุมชนและแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและ แลกเปลี่ยนข่าวสารการเรียนรู้ (หน้า 35)

8.1.7 กระจายอำนาจการบริหารการศึกษา... รวมทั้งสนับสนุนให้บุคคลและ องค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนในรูปแบบกรรมการศึกษา (หน้า 35)

ด้านศาสนาและศิลปวัฒนธรรม

8.2.2 รณรงค์ให้ประชาชน องค์กร สถาบันต่าง ๆ และชุมชนเข้าร่วมในกิจกรรม อนุรักษ์... (หน้า 37)

ด้านสาธารณสุข

8.3.3 เร่งรัดงานสาธารณสุขมูลฐาน... แสวงหาความร่วมมือจากองค์กรเอกชน ในการพัฒนาสาธารณสุขมูลฐาน... (หน้า 38)

แผนมหาดไทย ฉบับที่ 5 ได้กำหนดแนวทางการพิจารณาเพื่อให้หน่วยงานในสังกัดใช้ในการ ดำเนินงานดังนี้

การส่งเสริมการพัฒนาเพื่อยกระดับความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิต

3.6.3 ให้มีการประสานงานและร่วมมือกันอย่างเป็นระบบระหว่างภาครัฐกับภาค เอกชนและประชาชนทั่วไปในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมและการพัฒนาคุณภาพคน สังคมและวัฒนธรรม (หน้า 50-51)

การเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรประชาชนในการพัฒนา

3.7.1 ส่งเสริมและพัฒนาองค์กรประชาชนและผู้นำชุมชน ให้มีความรู้ความ สามารถและตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาชุมชนของตน... (หน้า 51)

3.7.3 ส่งเสริมกระบวนการความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับเอกชนในระดับจังหวัด ในการแก้ปัญหา... (หน้า 51)

การปรับปรุงชุมชนแออัดและการจัดให้มีที่อยู่อาศัย

3.2.5 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา... (หน้า 54)

การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

5.1.1 ขยายงานด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ โดยให้ความรู้แก่ประชาชน องค์กรประชาชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และ กระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมอย่างจริงจัง... (หน้า 85)

การป้องกันและระงับอุบัติเหตุ

5.3.5 สนับสนุนให้องค์กรเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐในการป้องกันและระงับอุบัติเหตุ (หน้า 83)

การป้องกันและระงับอุบัติเหตุจากการจราจร

3.1.2 รณรงค์และเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับการจราจร การใช้รถใช้ถนน และการป้องกันและระงับอุบัติเหตุจากการจราจรด้วยตนเอง (หน้า 93)

การป้องกันและระงับอุบัติเหตุในสาธารณสถานและเคหสถาน

3.3.3 รณรงค์ เผยแพร่และแนะนำความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนในการ ตรวจสอบอุปกรณ์ไฟฟ้าในอาคาร และการปรับปรุงให้อยู่ในสถานที่ใช้การได้และมีความปลอดภัยอยู่เสมอ (หน้า 97 - 98)

กิจการชายแดนและการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

3.3 สร้างกลไกระบบข่าว ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด... เพื่อเตรียมรับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น (หน้า 133)

ด้านทรัพยากรธรรมชาติ

1.1 สนับสนุนองค์กรของรัฐ องค์กรประชาชน และประชาชน ให้เข้ามามีบทบาท และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ... (หน้า 218)

1.2.6 (7) ประชาสัมพันธ์ เสริมความรู้ความเข้าใจให้บุคลากรในท้องถิ่นเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันในการคุ้มครองและรักษาสภาพแวดล้อมที่ดี... (หน้า 221)

ด้านสิ่งแวดล้อม

1 (16) เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน และท้องถิ่นเพื่อร่วมป้องกัน และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมทุกรูปแบบ (หน้า 234)

ทรัพยากรป้าชายเลน

(3) ประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ป่าชายเลน และผลกระทบที่เกิดขึ้น... รวมไปถึงฝึกอบรมอาสาสมัครประจำท้องถิ่นเพื่อป้องกันการบุกรุกป่าชายเลนไม่ให้ขยายตัวเพิ่มขึ้น (หน้า 230)

การพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

3.1.1 (6) ให้จังหวัดและท้องถิ่นร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องติดตามตรวจสอบ เฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม... โดยให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ประชาชน ชุมชนและท้องถิ่น (หน้า 239)

นโยบายของรัฐได้กำหนดแนวทางการพัฒนา และการป้องกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยให้องค์กรเอกชน องค์กรท้องถิ่น ประชาชนและสถาบันทางสังคมเข้ามีส่วนร่วมจึงปรากฏในส่วนต่าง ๆ ของนโยบายหลายต่อหลายแห่ง โดยมีแนวทางการพัฒนาหรือนโยบายที่เกี่ยวข้องโดยสรุปดังนี้

1. ให้องค์กรเอกชน องค์กรประชาชน องค์กรของชุมชนหรือท้องถิ่น สถาบันทางสังคม เช่น สถาบันศาสนา สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งให้ขยายความร่วมมือให้มากขึ้น
2. ลักษณะการมีส่วนร่วมได้แก่ การกำกับดูแล การป้องกัน การเฝ้าระวัง การแก้ไขปัญหา การช่วยเหลือหรือการแบ่งเบาภาระของภาครัฐ รวมทั้งการเข้าร่วมดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ
3. ต้องส่งเสริม ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารแก่กลุ่มเป้าหมายเพื่อให้สามารถเข้ามีส่วนร่วมได้ โดยการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่หรืออบรม
4. สำหรับการป้องกันอุบัติเหตุต่าง ๆ ได้มีนโยบายที่จะให้กลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้อง เช่น นักเรียน ผู้ใช้รถใช้ถนน ผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการ นายจ้างและประชาชน เป็นต้น สามารถดูแลป้องกันตนเองจากอุบัติเหตุต่าง ๆ โดยการอบรมเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้อง
5. สร้างกลไกระบบข่าว เพื่อเตรียมรับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น
6. จัดให้มีอาสาสมัครประจำท้องถิ่น

ผลกระทบจากการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงาน

การประสบอันตรายเนื่องจากการทำงาน มิได้มีผลกระทบเฉพาะลูกจ้างผู้ประสบอันตรายเท่านั้นแต่ยังมีผลต่อครอบครัว เพื่อนร่วมงาน นายจ้างและประเทศชาติ ดังนี้

1. ผลกระทบต่อลูกจ้าง เช่น การได้รับบาดเจ็บหรือเจ็บป่วย พิการ ทุพพลภาพ เสียชีวิต ได้รับความทุกข์ทรมาน เสียสุขภาพจิต ขาดรายได้ เป็นต้น

2. ผลกระทบต่อครอบครัวลูกจ้างผู้ประสบอันตราย เช่น สูญเสียคนที่รัก ขาดรายได้ เสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการดูแลลูกจ้างที่บาดเจ็บหรือเจ็บป่วย รับประทานเลี้ยงดูกรณีทุพพลภาพหรือพิการ ขาดผู้อุปการะเลี้ยงดูและอบรมบุตร สูญเสียสุขภาพจิต เป็นต้น

3. ผลกระทบต่อเพื่อนร่วมงาน เช่น เสียขวัญและหวาดผวากจากการเกิดอุบัติเหตุ เสียเวลาทำงาน เป็นต้น

4. ผลกระทบต่อนายจ้าง เช่น เสียเงินค่าซ่อมแซมเครื่องจักร อาคารสถานที่ ค่าปรับจากการส่งสินค้าไม่ทัน สูญเสียกำลังแรงงาน สูญเสียเวลาทำงานของลูกจ้างทั้งผู้บาดเจ็บและเพื่อนร่วมงาน สูญเสียประสิทธิภาพการผลิต สูญเสียชื่อเสียง เป็นต้น

5. ประเทศชาติหรือสังคม เช่น สูญเสียกำลังแรงงาน เสียเวลาการทำงานของแพทย์และพยาบาล เสียเงิน เวลาและบุคลากรในการดูแลป้องกันการประสบอันตรายและแก้ไขปัญหาทางสังคมอันเป็นผลต่อเนื่องจากลูกจ้างและครอบครัวขาดรายได้และบุตรขาดผู้อบรมเลี้ยงดู รับประทานเลี้ยงดูทุพพลภาพหรือพิการ เป็นต้น

การประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานของลูกจ้างนอกจากจะส่งผลกระทบต่อลูกจ้างและครอบครัว เพื่อนร่วมงานและนายจ้างแล้วยังส่งผลถึงบุคลากรของรัฐและประชาชนทั่วไปด้วย

ดังนั้นผู้ที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวควรที่จะได้ร่วมมือบทบาทในการดูแลป้องกันการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานของลูกจ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งลูกจ้างซึ่งได้รับผลกระทบต่อชีวิต ร่างกายและจิตใจของตนเองโดยตรง

ที่มาของการมีส่วนร่วม

สากล สถิติวิทยานันท์ (2532 อ้างถึงใน มานิตย์, 2535 : หน้า 14 - 15) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับที่มาของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. มีความสนใจร่วมกัน
2. มีความหวังกังวลร่วมกัน
3. มีความเดือดร้อนร่วมกัน
4. มีความไม่พึงพอใจต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่ร่วมกัน
5. มีศรัทธาต่อบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์
6. เกรงใจบุคคลที่เคารพนับถือ หรือมีเกียรติยศตำแหน่ง

จากแนวคิดข้างต้นสามารถนำไปใช้ในการสร้างเงื่อนไขให้บุคคลเข้ามีส่วนร่วมในการดูแลป้องกันการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงาน ดังนี้

1. นำเสนอโครงการใหม่ ซึ่งต่างไปจากความคุ้นเคยของกลุ่มเป้าหมาย
2. นำเสนอให้เกิดความหวังกังวลต่อตนเอง ญาติมิตร และประเทศชาติ โดยการนำเสนอถึงผลกระทบของการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานอันอาจเกิดขึ้นกับตนเอง ญาติมิตร เพื่อนร่วมงาน ตลอดจนประเทศชาติ
3. นำเสนอให้เห็นว่าทุกคนอาจได้รับผลกระทบจากการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานไม่ทางตรงก็ทางอ้อม
4. นำเสนอให้เห็นว่าสถานการณ์การประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานก่อให้เกิดความเสียหายทางด้านเศรษฐกิจและสังคมทั้งต่อเอกชนและสังคมโดยรวม

ความต้องการของบุคคล

อุบลรัตน์ เฟิงสถิตย์ และนิภา แก้วศรีวาน (2529 : หน้า 265 - 267) ได้กล่าวถึงทฤษฎีความต้องการตามหลักของเมอร์เรย์ไว้ 20 ข้อ ซึ่งมีบางข้ออาจนำมาใช้ประโยชน์ในการจูงใจให้บุคคลเข้ามีส่วนร่วมในการดูแลป้องกันการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานได้ดังนี้

1. ความต้องการที่จะให้ความช่วยเหลือต่อบุคคลอื่น (Need for Nurture) เป็นความต้องการที่จะเข้าร่วมในการทำกิจกรรมกับบุคคลอื่น โดยการให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลที่ไม่สามารถจะช่วยเหลือตนเองได้หรือให้ความช่วยเหลือให้บุคคลอื่นพ้นจากภัยอันตรายต่าง ๆ ได้
2. ความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงจากอันตราย (Need for Avoidance Harm) ซึ่งเป็นความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงความเจ็บปวดทางร่างกายหรือต้องการได้รับความปลอดภัยจากอันตรายทั้งปวง

จากทฤษฎีของเมอร์เรย์สามารถนำมาใช้จูงใจให้บุคคลได้ร่วมดูแลป้องกันการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานได้ดังนี้

1. ร้องขอให้ช่วยเหลือลูกจ้าง ญาติหรือเพื่อนให้รอดพ้นจากการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงาน ด้วยการให้คำแนะนำตักเตือน หรือแจ้งข่าวสารการพบเห็นสภาพการทำงานของลูกจ้างที่มีความเสี่ยงต่อการประสบอันตรายแก่พนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อจะได้ไปดำเนินการแก้ไขป้องกันมิให้เกิดอันตรายได้

2. นำเสนอสภาพการทำงานที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงและแนวทางการป้องกันแก้ไข เพื่อให้เกิดความเกรงกลัวต่ออันตรายที่อาจเกิดขึ้นและทราบวิธีการป้องกัน

ลักษณะบุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม

Hay (1951 : หน้า 127 อ้างถึงในภาซิณี, 2511 : หน้า 16) ได้กล่าวว่าการมีส่วนร่วมทางสังคมของบุคคลนั้นไม่มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องคือสถานภาพทางสังคม สถานภาพทางเศรษฐกิจ สถานภาพทางอาชีพและที่อยู่อาศัย โดยบุคคลผู้มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจต่ำจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนน้อยกว่าบุคคลผู้มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจสูง

นราพร เชื้อขำ (2531) ได้ศึกษาวิจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์การเกษตรเมืองมินบุรี จำกัด พบว่าสมาชิกที่มีการศึกษาสูงจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาค่ำ ผู้ที่เข้าใจในหลักการของสหกรณ์มากจะเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าผู้ที่มีความเข้าใจน้อย และผู้ที่คาดหวังประโยชน์จากสหกรณ์มากก็จะเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าผู้ที่คาดหวังผลประโยชน์น้อย

ภาซิณี ไชยกาญจน์ (2531) ซึ่งศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาเยาวชนของเยาวชนในชุมชนหัวรถจักรตึกแดง เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่าการเข้าร่วมกิจกรรมของเยาวชนมีความสัมพันธ์กับลักษณะของเยาวชนที่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ระดับการศึกษาและการคาดหวังในผลประโยชน์

สุเมธ แสงนิมนวล (2531) ได้สรุปผลการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในกิจกรรมหมู่บ้านแบบคหบาลศึกษาเฉพาะกรณี หมู่บ้านสหกรณ์เคหสถานกรุงเทพฯ จำกัด โครงการที่ 4 กรุงเทพมหานคร ไว้ดังนี้ ผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมสูงจะมีส่วนร่วมมากกว่าผู้มีสถานภาพทางสังคมต่ำ และผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมของหมู่บ้านแบบคหบาลจะเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่าผู้ที่มีระดับความรู้ความเข้าใจต่ำ

สุรีย์ ตันท์ศรีสุโรจน์ (2531) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของผู้นำเยาวชนในชุมชนคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร พบว่าผู้นำแรงงานที่มีความรู้ความเข้าใจด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมมากจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมมากกว่าผู้มีความรู้ความเข้าใจน้อย

แพทยา แก้วพวง (2533) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง พบว่าลักษณะของกรรมการหมู่บ้านที่มีการศึกษาสูง มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐมาก

มีมาตรฐานการดำรงชีพสูง เป็นสมาชิกของกลุ่มทางสังคมมากและมีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การดำเนินงานของกรรมการหมู่บ้านมากจะเข้ามีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นมากกว่า กรรมการหมู่บ้านที่มีลักษณะตรงกันข้าม

อนุภรณ์ สุวรรณศิริ (2529) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาตำบลต่อโครงการ กสช. ปี 2528 อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น พบว่ากรรมการสภาตำบลที่เป็นกรรมการกลุ่มทางสังคมเข้ามีส่วนร่วมในโครงการมากกว่าผู้ที่ไม่ได้เป็นกรรมการกลุ่มทางสังคม

วัชรนิยัวรรณ วรรณวิทยา (2525) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสตรีในสหภาพแรงงานประเภทกิจการผลิตสิ่งทอ สิ่งถัก เครื่องแต่งกาย หนังสัตรี และผลิตภัณฑ์หนังสือพิมพ์ ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าผู้ที่คาดหวังในผลประโยชน์ที่จะได้รับจากสหภาพแรงงานสูงและมีทัศนคติที่ดีต่อคณะกรรมการสหภาพแรงงานจะเข้ามีส่วนร่วมสูง ส่วนผู้ที่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่กรมแรงงานมาก มีการศึกษาต่ำและมีรายได้ต่ำจะเข้ามีส่วนร่วมปานกลาง

กรมพัฒนาชุมชน (2519 : หน้า 66 - 90 อ้างถึงในสโรรัตน์, 2531 : หน้า 20) ได้รายงานผลการวิจัยโครงการสารภี ตำบลข้าวมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ว่าบุคคลที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกในโครงการมีลักษณะน่าสนใจ กล่าวคือ ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีมีรายได้ครอบครัวต่อปีสูงเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจด้อยกว่า และผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอยู่ในหมู่บ้านเป็นเวลานานกว่า 20 ปี

จากแนวคิดและผลการศึกษาข้างต้นจะเห็นได้ว่าบุคคลที่เข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมจะเป็นบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจสูง มีการศึกษาสูง มีการติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐบ่อยครั้ง มีส่วนร่วมในกลุ่มทางสังคม มีทัศนคติที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ มีมาตรฐานการดำรงชีพสูง และมีความคาดหวังผลประโยชน์จากการเข้ามีส่วนร่วม

ดังนั้นบุคคลที่น่าจะเต็มใจในการเข้ามีส่วนร่วมในการดูแลคุ้มครองลูกจ้างให้มีความปลอดภัยในการทำงาน นอกจากลูกจ้าง บุคคลในครอบครัวลูกจ้าง และนายจ้างซึ่งได้รับผลกระทบจากการประสพอันตรายของลูกจ้างแล้ว ผู้นำแรงงาน ผู้นำชุมชน ข้าราชการ นักเรียน นักศึกษา คหบดี และสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนซึ่งเป็นบุคคลอีกกลุ่มหนึ่ง

สามารถเข้ามีส่วนร่วมได้ ทั้งนี้จะต้องมีกิจกรรมที่จะให้ความรู้และสร้างทัศนคติที่ดีในเรื่องเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน ตลอดจนชี้แนะให้เห็นประโยชน์ที่จะได้รับด้วย

เงื่อนไขการเข้ามีส่วนร่วม

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527 : หน้า 186 อ้างถึงใน ธวัชชัย, 2538 : หน้า 28 - 29)

ได้กล่าวถึงเงื่อนไขการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ประชาชนต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม
2. ประชาชนต้องสามารถที่จะมีส่วนร่วม
3. ประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม
4. ประชาชนต้องมีเวลา
5. ประชาชนต้องไม่เสียเงินทองมากเกินไปกว่าที่คาดว่าจะได้รับผลตอบแทน
6. ประชาชนต้องสามารถสื่อสารรู้เรื่องกันทั้งสองฝ่าย
7. ประชาชนต้องไม่รู้สึกกระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่หรือสถานภาพทาง

สังคม

แนวคิดข้างต้นชี้ให้เห็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการ ดังนั้นโครงการที่น่าเสนอจะต้องมีกิจกรรมในลักษณะดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่ไม่บังคับให้ร่วมปฏิบัติจึงต้องอาศัยการจูงใจเป็นสำคัญ
2. กลุ่มเป้าหมายต้องมีความสามารถมีศักยภาพที่จะเข้าร่วมโครงการซึ่งจะต้องมีกิจกรรมเสริมศักยภาพโดยการให้ความรู้ที่ไม่ซับซ้อนหรือยุ่งยาก และมีการนำเสนอที่มีประสิทธิผล

ผล

3. ต้องกระตุ้นให้กลุ่มเป้าหมายมีความสนใจและต้องการเข้าร่วมกิจกรรม
4. การร่วมดำเนินการในกิจกรรมต้องใช้เวลาน้อย
5. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมต้องไม่เสียเงินหรือเสียของที่สุด
6. ต้องจัดการสื่อสารระหว่างผู้นำเสนอกับกลุ่มเป้าหมายให้มีประสิทธิผล
7. กิจกรรมที่เข้าร่วมต้องไม่ส่งผลกระทบต่อตำแหน่งหน้าที่การงานหรือสถาน

ภาพทางสังคมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

การกระทำทางสังคม

การกระทำทางสังคม (Social Action) เป็นการกระทำของมนุษย์ที่มีความมุ่งหมายตั้งใจ และมุ่งให้เกิดผลต่อมนุษย์อีกคนหนึ่งหรือหลายคน Max Weber ได้แยกการกระทำทางสังคมมี 4 แบบ คือ

1. การกระทำที่มีเหตุผล (Rational) เป็นการกระทำที่เลือกใช้วิธีการอันเหมาะสมอย่างมีเหตุผล
2. การกระทำที่เกี่ยวกับค่านิยม (Valuable) เป็นการกระทำโดยเลือกใช้วิธีการที่สอดคล้องกับค่านิยม
3. การกระทำตามประเพณี (Traditional) เป็นการกระทำตามแบบอย่างในอดีตโดยไม่คำนึงถึงเหตุผล
4. การกระทำที่แฝงตัวด้วยความเสนาหา (Affective) เป็นการกระทำโดยคำนึงถึงอารมณ์และความผูกพันทางจิตใจระหว่างผู้กระทำกับวัตถุที่เป็นจุดมุ่งหมายของการกระทำโดยไม่คำนึงถึงเหตุผลอื่นใดนอกจากเรื่องส่วนตัว

การกระทำทางสังคมที่มีเหตุผลและแฝงตัวด้วยความเสนาหาเป็นลักษณะการกระทำของการดูแลป้องกันการประสบอันตราย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการชี้แจงให้มีความรู้ความเข้าใจในเหตุผลความจำเป็นต้องดูแลป้องกันการประสบอันตราย รวมทั้งอาศัยความรักและห่วงกังวลต่อบุคคลที่ตนรักเป็นเงื่อนไขหนึ่งในการจูงใจให้กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมกิจกรรม

เหตุผลการกระทำของบุคคล

Reader (อ้างถึงใน ภาษินี, 2531 : หน้า 11) ได้อธิบายถึงเหตุผลในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดของบุคคลที่ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการมิได้จำกัดอยู่เพียงปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง สำหรับเหตุผลของการกระทำของบุคคลประกอบด้วย

1. เป้าประสงค์ (Goals)
2. ความเชื่อถือที่สืบทอดกันมา (Belief Orientation)
3. ค่านิยมมาตรฐาน (Value Standard)
4. นิสัยและขนบธรรมเนียมประเพณี (Habit and Custom)
5. ความคาดหวัง (Expectation)
6. ข้อผูกมัด (Commitments)
7. แรงเสริม (Force)
8. โอกาส (Opportunity)

9. ความสามารถ (Ability)

10. การสนับสนุน (Support)

ปัจจัยที่เป็นเหตุผลให้บุคคลกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งข้างต้นสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและจูงใจให้บุคคลเข้าร่วมในการดูแลป้องกันการประสบอันตราย ปัจจัยที่ใช้เป็นแนวทางได้แก่ เป้าประสงค์ ความคาดหวัง โอกาส ความสามารถและการสนับสนุน

พฤติกรรมของมนุษย์

การแสดงออกทางพฤติกรรมของมนุษย์จะประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 4 ประการ ได้แก่

1. ทศนคติต่อสิ่งนั้น ๆ ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่
 - 1.1 องค์ประกอบเกี่ยวกับความเชื่อ การรับรู้ข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับสิ่งของหรือบุคคลหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งใช้พิจารณาว่าสิ่งนั้นดีหรือไม่ดี ถูกหรือผิด
 - 1.2 องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (Affective Component) เป็นองค์ประกอบทางด้านอารมณ์ที่จะสัมพันธ์กับความคิดและการรับรู้ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดี ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งต่าง ๆ
 - 1.3 องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) เป็นความพร้อมที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรมจะมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบทางด้านความรู้ความคิดและความรู้สึก
2. ความเชื่อ (Belief) ซึ่งเป็นการยอมรับสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เป็นความจริง การยอมรับนี้อาจจะเกิดขึ้นจากสติปัญญา เหตุผลหรือศรัทธาโดยไม่มีเหตุผลก็ได้
3. ค่านิยม (Value) หมายถึงสิ่งที่บุคคลพอใจหรือเห็นว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าแล้วยอมรับไว้ในความสำนึก
4. บรรทัดฐานของสังคมหรือปทัสถาน (Norm) ซึ่งเป็นแบบพฤติกรรมที่สังคมวางไว้เพื่อกำหนดแนวทางให้บุคคลถือปฏิบัติ เช่น กฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศีลธรรม ฯลฯ
5. นิสัย (Habit) ซึ่งเป็นรูปแบบแห่งพฤติกรรมของบุคคลที่ประพฤติปฏิบัติซ้ำซากจนเคยชินและปฏิบัติตามแบบโดยอัตโนมัติ
6. ความคาดหวังผลที่จะได้รับรางวัล

จากแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่จะมีผลต่อการร่วมดูแลป้องกันการประสบอันตราย ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม และความคาดหวังผลที่จะได้รับ ดังนั้นจึงต้องมีมาตรการในการเสริมสร้างทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับการป้องกันการประสบอันตราย รวมทั้งนำเสนอให้เห็นถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับ

การติดต่อสื่อสาร (Communication)

องค์ประกอบของการติดต่อสื่อสาร

1. ผู้ส่งข่าวสาร (Communication)
2. ข่าวสาร (Message)
3. ช่องทางส่งข่าวสาร (Channel)
4. ผู้รับข่าวสาร (Audience)

ผู้ส่งข่าวสาร ผู้ส่งข่าวสารที่ได้รับความเชื่อถือจะสามารถจูงใจให้ผู้รับข่าวสารคล้อยตามได้ง่าย ลักษณะของผู้ส่งข่าวสารที่มีความน่าเชื่อถือมีหลายลักษณะ เช่น

1. มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในข่าวสารนั้น ๆ
2. มีตำแหน่งเป็นทางการ
3. มีอำนาจ
4. มีอาวุโส
5. มีบุคลิกภาพที่ดี
6. มีความดึงดูดใจ
7. มีความคล้ายคลึงกับผู้รับข่าวสาร
8. มีความคุ้นเคยกับผู้รับข่าวสาร

ข่าวสาร ลักษณะของข่าวสารที่ดี มีดังนี้

1. ไม่ยุ่งยากซับซ้อนเกินไป
2. จัดเรียงลำดับไว้ให้ ง่ายต่อการเข้าใจและต่อเนื่อง
3. ข่าวสารมีไม่มากเกินไป

ช่องทางส่งข่าวสาร ช่องทางการส่งข่าวสารจะเป็นสื่อที่นำข่าวสารไปยังผู้รับ ดังนั้นช่องทางส่งข่าวสารจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ผู้ส่งข่าวสารจะต้องเลือกให้เหมาะสมกับลักษณะของข่าวสาร ผู้รับข่าวสาร ประสิทธิภาพของสื่อและข้อจำกัดต่าง ๆ ประสิทธิภาพของช่องทางส่งข่าวสารมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลสัมพัทธ์ทั้ง 5 กล่าวคือช่องทางที่ผ่านทางตาจะรับได้ 75%

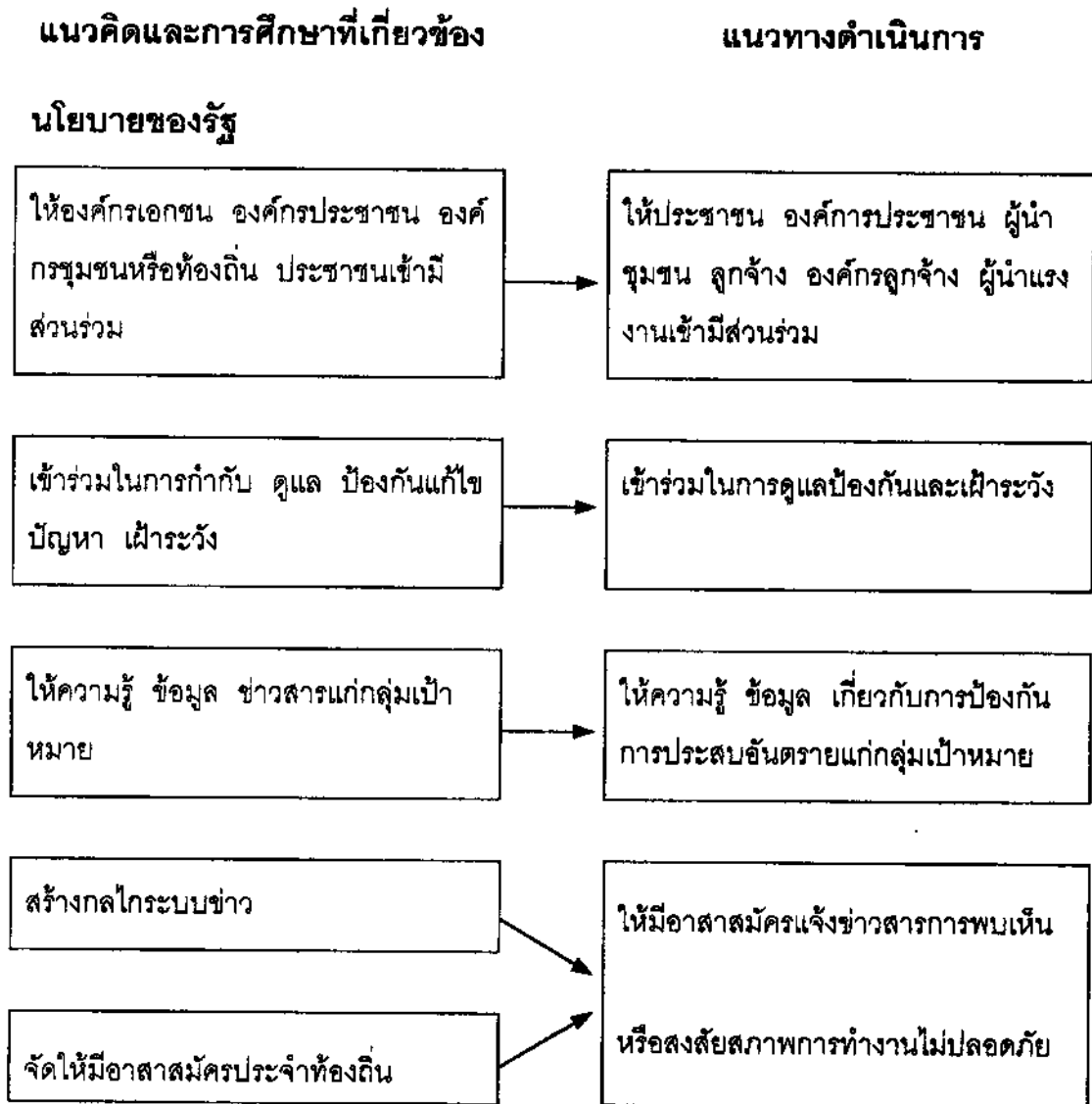
หุ้บได้ 13% กายสั่มผัส 6% จมูก 3% และลั้ 3% ตัวอย่างช่องทางส่งข่าวสารเช่น บุคคล
สิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ วิทยุทัศน์ ภาพยนต์ โปสเตอร์ ภาพถ่าย ภาพสไลด์ แผ่นใส ฯลฯ

ผู้รับข่าวสาร ผู้รับข่าวสารเป็นเป้าหมายสำคัญที่ผู้ส่งสารต้องการให้ข่าวสารไป
ถึง การส่งข่าวสารจะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด นอกจากจะขึ้นอยู่กับทางเลือกผู้ส่งสาร
ช่องทางส่งข่าวสารและข่าวสารที่มีความสอดคล้องต่อกันแล้ว ยังต้องเหมาะสมกับลักษณะของ
ผู้รับข่าวสารด้วย ปัจจัยเกี่ยวกับผู้รับสารที่มีผลต่อการส่งข่าวสาร ได้แก่

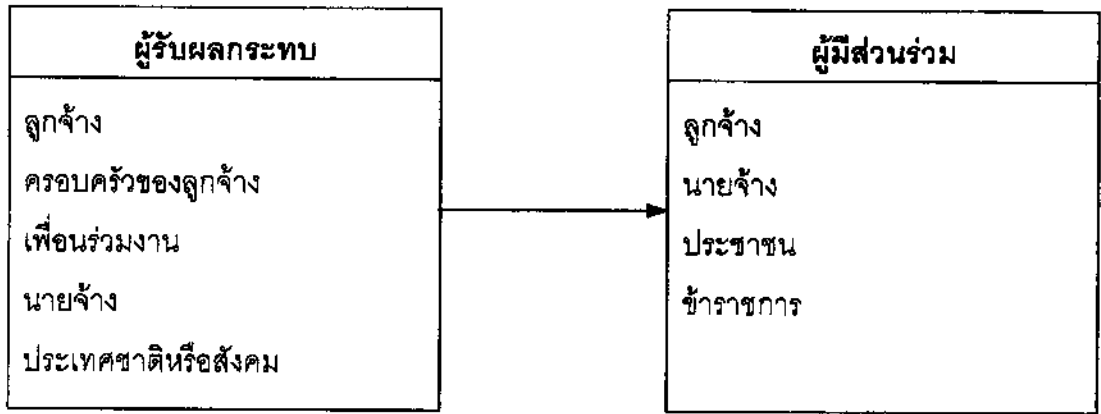
1. อายุ
2. เพศ
3. การศึกษา ความรู้และประสบการณ์
4. อาชีพ
5. ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ
6. บริเวณที่อยู่อาศัย
7. ศาสนา
8. ทัศนคติ และค่านิยม
9. ความเชื่อ
10. ขนบธรรมเนียมประเพณี และบรรทัดฐานของผู้รับข่าวสาร
11. ภาษา

บทที่ 3
กรอบแนวความคิด

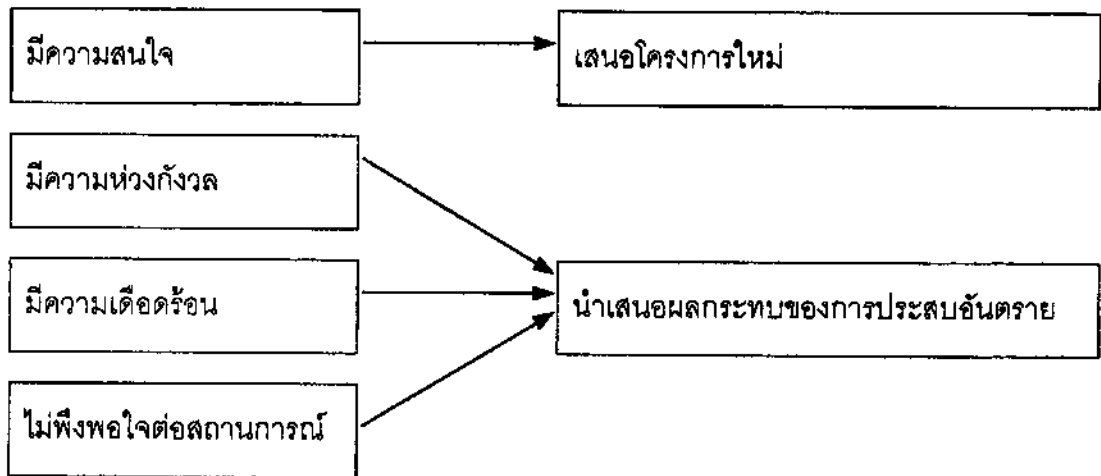
จากแนวคิดและการศึกษาที่เกี่ยวข้องสามารถนำมากำหนดแนวทางในการ
ดำเนินการ ได้ดังนี้

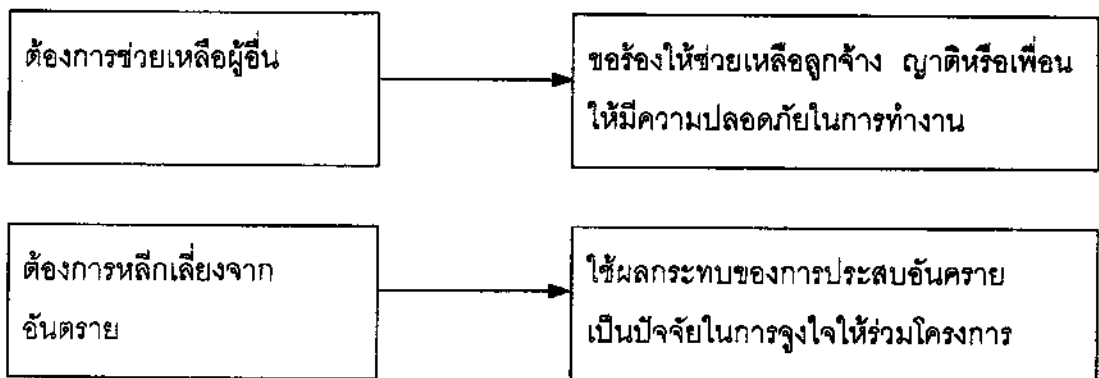
ผลกระทบจากการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงาน

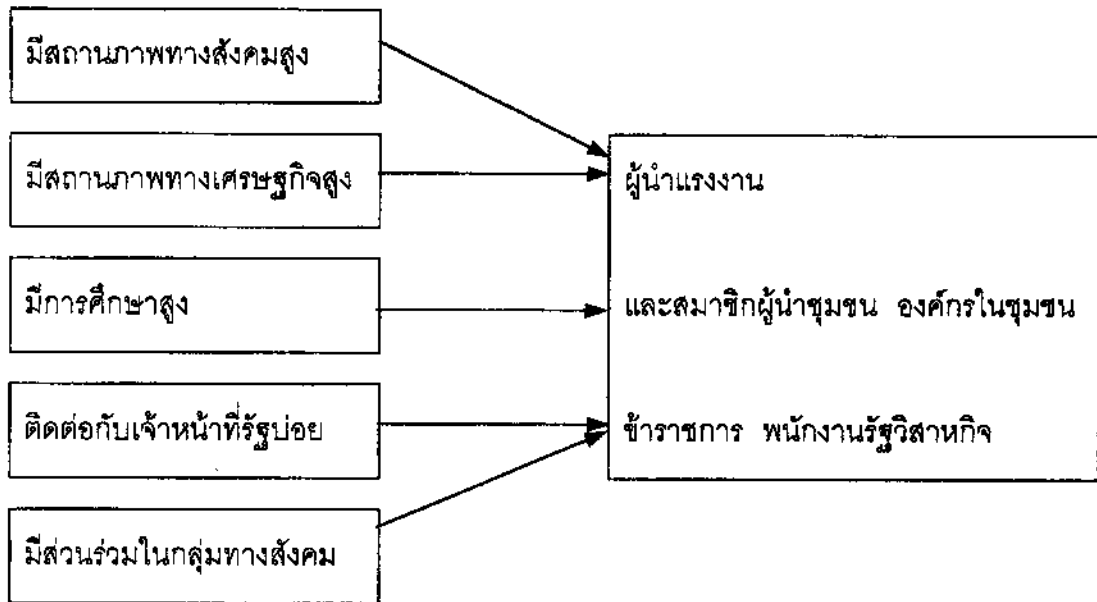
ที่มาของการมีส่วนร่วม

ความต้องการของบุคคล

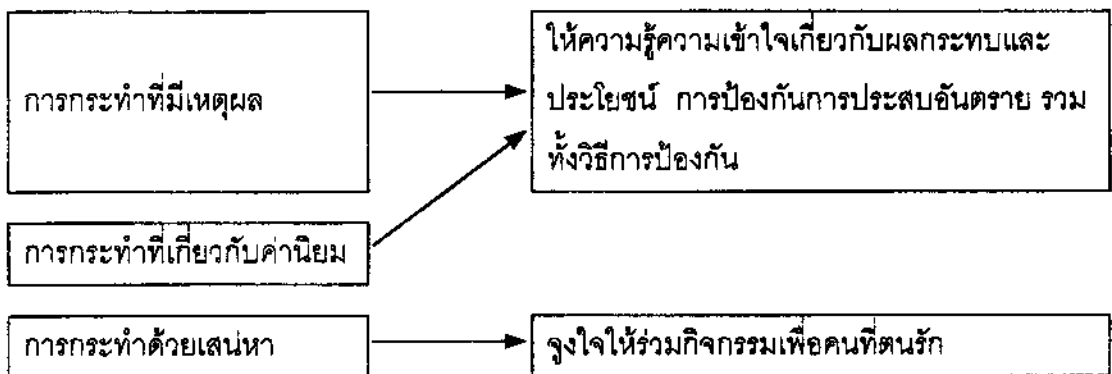
ลักษณะของบุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม

เงื่อนไขการเข้ามีส่วนร่วม

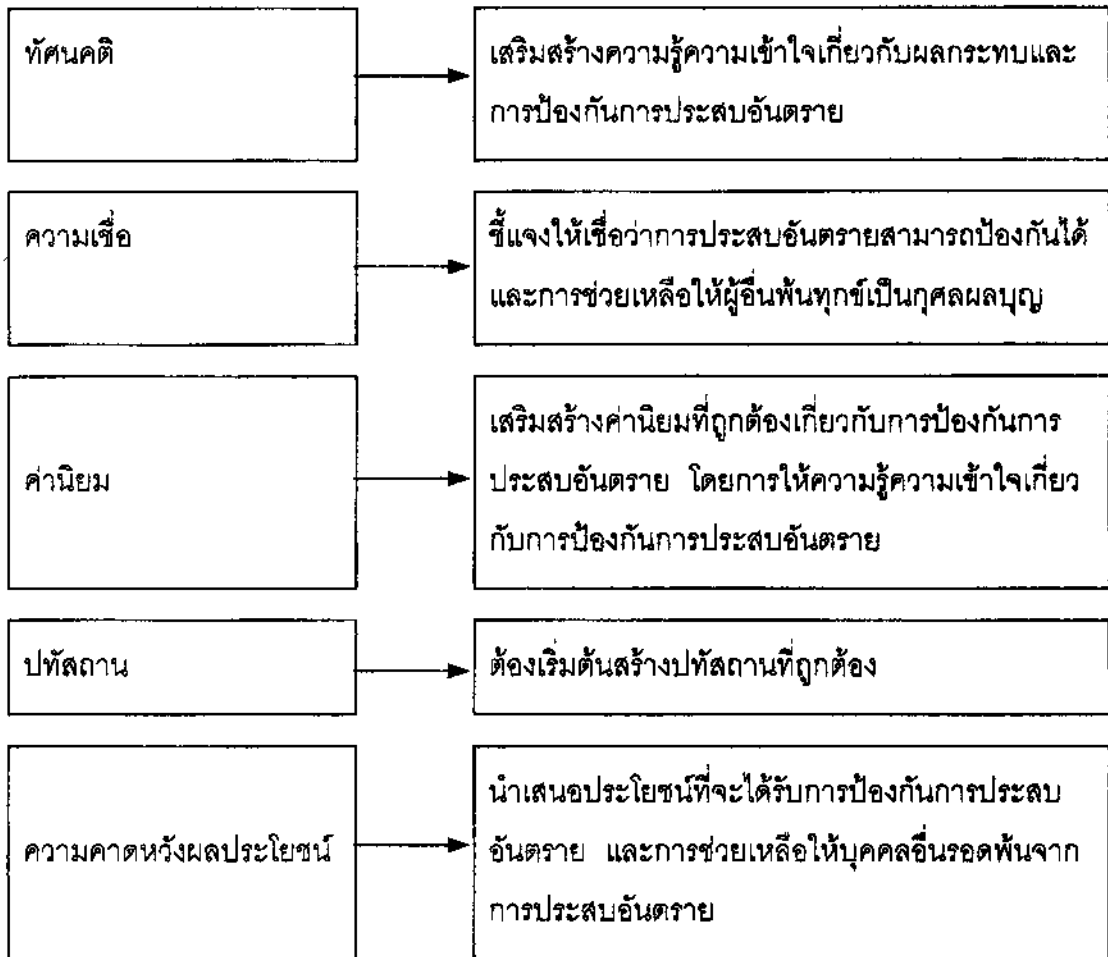
การกระทำทางสังคม

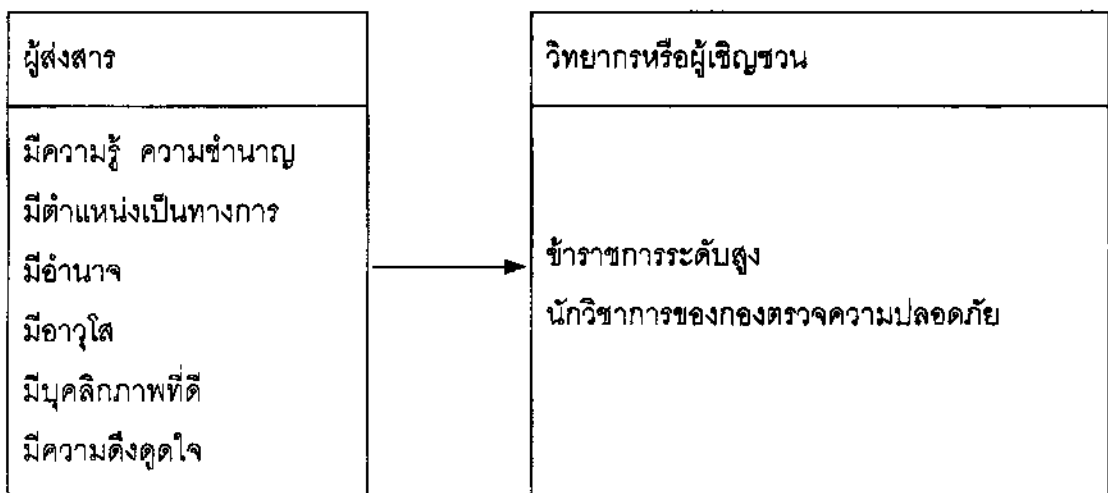
เหตุผลการกระทำของบุคคล

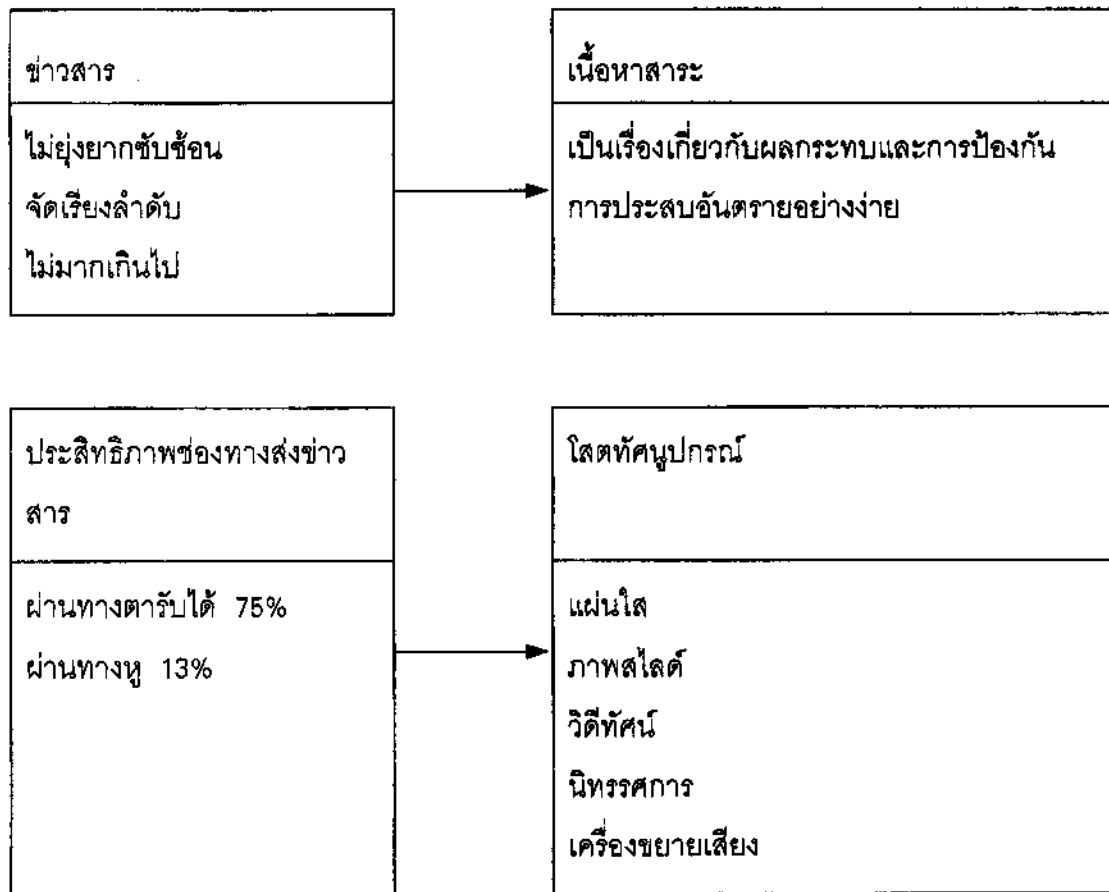

พฤติกรรมของมนุษย์

การติดต่อสื่อสาร

จากกรอบแนวคิดข้างต้นสามารถนำมากำหนดเป็นแนวทางในการจัดทำ
โครงการดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ลูกจ้าง นายจ้าง ผู้นำแรงงาน องค์กรแรงงาน ผู้นำ
ชุมชน ช่างราชการในท้องถิ่น นักเรียนนักศึกษาและประชาชน

2. เป้าหมายของกิจกรรม คือ ให้มีการเฝ้าระวังความปลอดภัยในการทำงาน
ดังนี้

2.1 ให้ลูกจ้าง นายจ้าง ผู้นำแรงงาน และองค์กรแรงงาน ดูแลและป้องกัน
การประสบอันตรายเนื่องจากการทำงาน รวมทั้งแก้ไขสภาพการทำงานที่เสี่ยงต่อการประสบ
อันตราย

2.2 ให้ทุกกลุ่มเป้าหมายสังเกตและค้นหาสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ก่อให้เกิด
เกิดความเสี่ยงต่อการประสบอันตราย และแจ้งข่าวสารให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบ

3. ลักษณะของโครงการที่จะให้กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการจะต้องคำนึงถึง
ปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

3.1 จะต้องเป็นโครงการที่กลุ่มเป้าหมายสมัครใจเข้าร่วมโดยอิสระ จึงต้องใช้กลยุทธ์ในการจูงใจเป็นสำคัญ

3.2 กลุ่มเป้าหมายจะต้องมีศักยภาพเพียงพอและสามารถเข้าร่วมโครงการได้ในกรณีนี้จำเป็นต้องให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง หลักการสังเกตและค้นหาสภาพแวดล้อมการทำงานที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง และการแจ้งข่าวสารต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้กิจกรรมต่าง ๆ จะต้องไม่ยุ่งยากและง่ายต่อการร่วมกิจกรรม

3.3 จะต้องกระตุ้นให้กลุ่มเป้าหมายมีความสนใจและต้องการเข้าร่วมโครงการ

3.4 การเข้าร่วมโครงการจะต้องไม่สูญเสียเวลามาก

3.5 ผู้เข้าร่วมโครงการจะต้องไม่เสียค่าใช้จ่ายหรือเสียค่าใช้จ่ายเพียงเล็กน้อย

3.6 จะต้องจัดให้มีการติดต่อสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.7 ผู้เข้าร่วมโครงการจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อตำแหน่งหน้าที่การงานหรือสถานภาพทางสังคม

4. การจูงใจให้เข้าร่วมโครงการ

4.1 นำเสนอความสูญเสียหรือผลกระทบของการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงาน เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายหวั่นกลัวการประสบอันตราย เกิดความรู้สึกห่วงกังวลต่อตนเอง ญาติและเพื่อนที่อาจจะต้องประสบอันตราย รวมทั้งความเสียหายที่ประเทศชาติจะได้รับ และหวั่นเกรงว่าตนเองจะได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาทางสังคม (เช่น การลี้ภัย ชาติผู้อบรมเลี้ยงดูทรูหลาน เป็นต้น) ที่อาจติดตามมา

4.2 นำเสนอให้ทราบถึงประโยชน์ที่จะได้รับทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ตนเองหรือญาติ หรือคนที่ตนรัก มีความปลอดภัยไม่เกิดความสูญเสียและไม่ต้องได้รับความทุกข์ทรมาน เป็นการสร้างบุญกุศลที่ได้ช่วยเหลือบุคคลอื่นพันทุกข์ และเป็นความช่วยเหลือประเทศชาติหรือสังคมไม่ต้องการได้รับการสูญเสีย เป็นต้น

4.3 เสริมสร้างทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับการป้องกันการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงาน

5. กิจกรรมหลักของโครงการจะเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงาน เสริมสร้างทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยมที่ถูกต้อง รวมทั้งหลักการสังเกตสภาพแวดล้อมการทำงานที่ไม่ปลอดภัยอย่างง่าย ๆ และวิธีการส่งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ

6. การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับกลุ่มเป้าหมายจะต้องคำนึงถึงปัจจัยที่สำคัญ ดังนี้

6.1 วิทยากรผู้ให้ความรู้ความเข้าใจจะต้องเป็นข้าราชการที่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องที่เกี่ยวข้อง มีบุคลิกภาพที่ดี และมีความสามารถในการถ่ายทอดและนำเสนอ ทั้งนี้จะต้องให้ผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้สนใจและเชิญชวนให้กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมกิจกรรม

6.2 เนื้อหาสาระและข้อมูลต่าง ๆ จะต้องไม่ยุ่งยากซับซ้อน

6.3 จะต้องมียี่สิบที่มีประสิทธิภาพซึ่งกลุ่มเป้าหมายสามารถรับรู้ได้ทางหูและตา โดยจัดให้มีแผ่นใสสำหรับข้อความสั้น ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องถึง ภาพสไลด์และวีดิทัศน์

6.4 วิทยากรผู้ให้ความรู้ความเข้าใจ เนื้อหาสาระและข่าวสารสอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย

บทที่ 4

โครงการเฝ้าระวังความปลอดภัยในการทำงาน

ลักษณะโครงการ	โครงการใหม่
ชื่อหน่วยงาน	กองตรวจความปลอดภัย กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
ชื่อแผนงาน	แผนงานบริหารและพัฒนาแรงงาน
ชื่อโครงการ	โครงการเฝ้าระวังความปลอดภัยในการทำงาน

หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันได้มีการขยายตัวในภาคอุตสาหกรรมอย่างกว้างขวางทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค กระบวนการผลิตของภาคอุตสาหกรรมได้นำเทคโนโลยีที่ก้าวหน้ามาใช้อย่างแพร่หลาย ในขณะที่กำลังแรงงานมีการพัฒนาทางแนวคิดและการปฏิบัติตนปฏิบัติงานในเรื่องเกี่ยวกับการคุ้มครองความปลอดภัยในการทำงานไม่เท่าทันกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป จึงก่อให้เกิดการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานจำนวนมากและเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปีจากสถิติการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานของกองทุนเงินทดแทนจะพบว่าในปี 2531 มีผู้ประสบอันตรายทั้งสิ้น 48,907 คน มีอัตราการประสบอันตรายเป็น 36.33 คนต่อลูกจ้าง 1,000 คน ในจำนวนนี้มีผู้เสียชีวิต 282 คน ทูพพลภาพ 7 คน และสูญเสียอวัยวะ 1,179 คน กองทุนเงินทดแทนได้วินิจฉัยสั่งจ่ายเงินทดแทนเป็นเงิน 346.76 ล้านบาท และในปี 2535 มีผู้ประสบอันตรายเพิ่มขึ้นเป็น 131,800 คน อัตราการประสบอันตรายเป็น 43.64 คนต่อลูกจ้าง 1,000 คน และมีการสั่งจ่ายเงินทดแทน 753.31 ล้านบาท ยอดรวมของผู้ประสบอันตรายตั้งแต่ปี 2531-2535 เป็น 424,774 คน มีอัตราการประสบอันตรายเฉลี่ยปีละ 39.65 คนต่อลูกจ้าง 1,000 คน โดยมีผู้เสียชีวิต 740 คน ทูพพลภาพ 15 คน สูญเสียอวัยวะ 2,010 คน รวมการจ่ายเงินทดแทน 2,563.45 ล้านบาท

การประสบอันตรายเนื่องจากการทำงาน นอกจากจะมีผลกระทบโดยตรงต่อผู้ใช้แรงงานแล้วยังส่งผลกระทบต่อเนื่องไปถึงครอบครัว เพื่อนร่วมงาน นายจ้างและประเทศชาติโดยรวมอีกด้วย

เนื่องจากการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานได้ส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวาง ดังนั้นรัฐจึงได้มีนโยบายที่จะดูแลคุ้มครองผู้ใช้แรงงานให้มีความปลอดภัยในการทำงานอย่างจริงจัง จึงได้มีการกำหนดนโยบายในเรื่องนี้ไว้ในทุกระดับปฏิบัติการนับตั้งแต่แผนพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของคณะรัฐมนตรี แผนกระทรวงมหาดไทย และนโยบายของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนมหาดไทยได้กำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจนที่จะลดอัตราการประสบนันตรายลงให้เหลือ 21 คนต่อลูกจ้าง 1,000 คน

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน โดยกองตรวจความปลอดภัยซึ่งมีภารกิจโดยตรงที่จะต้องดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายและนโยบาย จึงได้เร่งดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ หลายด้าน อาทิเช่น การกำหนดมาตรฐานความปลอดภัย การตรวจความปลอดภัยและการอบรมเผยแพร่ความรู้แก่ลูกจ้างนายจ้าง การตรวจความปลอดภัยเป็นกิจกรรมหลักที่สำคัญในการเข้าตรวจสถานประกอบการและดำเนินการให้นายจ้างปรับปรุงสภาพการทำงานของลูกจ้างให้มีความปลอดภัยปราศจากความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ลูกจ้าง

แต่เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องอัตรากำลังและงบประมาณจึงทำให้การตรวจความปลอดภัยไม่สามารถดำเนินการได้ทั่วถึงในทุกสถานประกอบการ จึงจำเป็นต้องจัดให้มีมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจความปลอดภัยให้สามารถเข้าถึงสถานประกอบการที่สภาพการทำงานที่มีความเสี่ยงอย่างแท้จริง มาตรการแสวงหาแนวร่วมในการแจ้งข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับสถานประกอบการที่มีสภาพการทำงานที่เสี่ยงภัยเป็นมาตรการหนึ่งที่จะช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถเข้าตรวจสถานประกอบการที่มีปัญหาได้อย่างตรงเป้าหมาย ประกอบกับนโยบายรัฐบาลต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลป้องกันตนเอง และร่วมเฝ้าระวังสังคมหรือชุมชนของคน

ดังนั้น จึงเห็นควรจัดให้มีโครงการเฝ้าระวังความปลอดภัยในการทำงาน เพื่อให้ลูกจ้าง นายจ้าง ผู้เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไป ได้ดูแลป้องกันตนเองและสังคม รวมทั้งการตรวจสอบและเฝ้าระวังความปลอดภัยในการทำงาน ตลอดจนแจ้งข้อมูลข่าวสารให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อดำเนินการให้นายจ้างปรับปรุงแก้ไขสภาพการทำงานที่มีความเสี่ยงต่อการประสบนันตรายของลูกจ้างให้มีความปลอดภัยอย่างเพียงพอต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงาน
2. ให้กลุ่มเป้าหมายเฝ้าระวัง ดูแล และป้องกันการประสบนันตรายเนื่องจากการทำงาน

เลขเรียกหนังสือ.....	13.05.6
เลขทะเบียน.....	5583
วันที่.....	- 7 ส.ค. 2545

3. ให้กลุ่มเป้าหมายได้ทราบถึงหลักการสังเกตสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย ของสถานประกอบการและแจ้งข้อมูล ข่าวสารให้แก่หน่วยงานของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

4. ให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องสามารถตรวจความปลอดภัยในสถานประกอบการที่มี สภาพการทำงาน มีความเสี่ยงต่อการก่อให้เกิดอันตรายแก่ลูกจ้าง ได้ตรงเป้าหมายอย่างแท้จริง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงาน และสามารถนำไปใช้ป้องกันการประสบอันตราย ทั้งในสถานประกอบการและสถานที่อื่น ๆ รวมทั้งแนะนำให้บุคคลใกล้ชิดปฏิบัติให้ถูกต้องตามมาตรฐานความปลอดภัย

2. กลุ่มเป้าหมาย ได้ดูแลป้องกันการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานของตนเองและเพื่อนร่วมงาน

3. กลุ่มเป้าหมายได้ทราบหลักการสังเกตสภาพการทำงานที่มีความเสี่ยงและแจ้งข้อมูลข่าวสารแก่หน่วยงานของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

4. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสามารถเข้าตรวจสอบสถานประกอบการที่มีสภาพเสี่ยงต่อการก่อให้เกิดอันตรายได้ตรงเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย

1. นายจ้าง
2. ลูกจ้าง ผู้นำแรงงาน และองค์กรลูกจ้าง
3. ประชาชน ผู้นำชุมชน องค์กรประชาชนหรือท้องถิ่น
4. ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และสมาคมพนักงานรัฐวิสาหกิจ

แนวทางดำเนินการ

1. กลุ่มเป้าหมาย ให้ความสำคัญแก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นลูกจ้าง ผู้นำแรงงาน องค์กรลูกจ้าง ผู้บริหารสถานประกอบการ นายจ้าง และสมาคมพนักงานรัฐวิสาหกิจ เป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก และให้กลุ่มประชาชน ผู้นำชุมชน องค์กรประชาชนหรือท้องถิ่น ข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจในท้องถิ่นเป็นเป้าหมายรอง

2. กิจกรรม จัดให้มีกิจกรรมหลัก 3 ประการ ได้แก่

2.1 จัดอบรม

2.1.1 ให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

(ก) มาตรฐานความปลอดภัยในการทำงาน โดยจัดเลือกเนื้อหาที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อนและสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายสำหรับการอบรม เพื่อเป็นแนวทางในการดูแลป้องกันตนเอง และเพื่อนร่วมงานให้มีความปลอดภัยในการทำงาน

(ข) หลักการสังเกตสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถประเมินได้ว่าสภาพการทำงานใดที่อาจก่อให้เกิดอันตรายได้ และแจ้งข้อมูลข่าวสารให้เจ้าหน้าที่ทราบ

(ค) ผลกระทบของการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงาน เพื่อใช้ในการจูงใจให้ผู้เข้ารับการอบรมสนใจและสมัครใจที่จะดูแลป้องกันตนเองและเพื่อนร่วมงานให้มีความปลอดภัย รวมทั้งให้ความร่วมมือในการแจ้งข้อมูลข่าวสารการพบเห็นสภาพการทำงานที่อาจก่อให้เกิดอันตรายให้เจ้าหน้าที่ทราบ

2.1.2 จำนวนผู้เข้ารับการอบรม 14 รุ่น ๆ ละ 100 คน รวม 1,400 คน

2.1.3 ระยะเวลาการอบรม 1 วัน

2.1.4 การอบรมจัดให้มีอาหารว่างและเครื่องดื่ม 2 ครั้ง และอาหารกลางวัน

1 มือ

2.1.5 ผู้เข้ารับการอบรมไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

2.1.6 สถานที่การจัดอบรมจะต้องสะดวกต่อการเดินทางของกลุ่มเป้าหมาย สภาพแวดล้อมดีและปราศจากสิ่งรบกวนสมาธิของผู้เข้ารับการอบรม

2.1.7 สื่อที่ใช้ในการอบรมประกอบด้วย แผ่นใส ภาพสไลด์ และวิดีโอ

2.1.8 วิทยากร

(ก) ผู้ทำหน้าที่ในการจูงใจและขอความร่วมมือผู้เข้ารับการอบรมในการดูแลป้องกัน และเฝ้าระวังมิให้มีการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานและแจ้งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จะต้องเป็นข้าราชการไม่ต่ำกว่าระดับ 7 ซึ่งมีทักษะในการจูงใจและมีบุคลิกภาพที่ดี

(ข) ผู้ทำหน้าที่ในการให้ความรู้ทั้งมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานและหลักการสังเกตสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย จะต้องเป็นข้าราชการที่มีความรู้ความชำนาญ มีทักษะในการถ่ายทอดและบุคลิกภาพที่ดี ทั้งนี้ควรเป็นข้าราชการจากกองตรวจความปลอดภัยตั้งแต่ระดับ 5 ขึ้นไป

2.2 จัดนิทรรศการ

ในการจัดอบรมแต่ละครั้งจะจัดให้มีนิทรรศการเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานควบคู่ไปด้วย รวมทั้งให้นายจ้างหรือหน่วยงานอื่น ๆ สามารถเยี่ยมชมไปแสดงในสถานประกอบการด้วย

2.3 การแจ้งข้อมูลข่าวสาร

การแจ้งข้อมูลข่าวสารให้กระทำได้ทั้งทางโทรศัพท์และทางจดหมายถึงสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด หรือกองตรวจความปลอดภัยตามหมายเลขโทรศัพท์ และที่อยู่ที่ได้ไว้ให้ หรือแจ้งที่หน่วยงานอื่น ๆ ของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานที่อยู่ใกล้เคียง หรือมีความสะดวก ทั้งนี้ผู้แจ้งจะระบุชื่อที่อยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้ ในกรณีที่ผู้แจ้งระบุชื่อและที่อยู่ หน่วยรับผิดชอบจะแจ้งผลการดำเนินการให้ทราบภายใน 30 วัน

2.4 ผลิตภัณฑ์

2.4.1 แผ่นใสซึ่งมีข้อความสั้น ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่บรรยาย เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับรู้เนื้อหาสาระทั้งทางหูและตา

2.4.2 ภาพสไลด์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เห็นภาพจากตัวอย่างจริง ซึ่งจะทำให้เข้าใจเนื้อหาสาระง่ายขึ้น

2.4.3 วิดีทัศน์ ใช้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรมซึ่งผู้เข้ารับการอบรมจะได้เห็นภาพและได้ยินเสียงจากสภาพที่เป็นจริง

2.4.4 ชุดนิทรรศการ

3. การประเมินผล

3.1 ระหว่างการอบรม จะใช้วิธีการสังเกตจากผู้เข้ารับการอบรมขณะรับฟังการบรรยาย การแสดงออก การมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์พูดคุยระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการหรือวิทยากรกับผู้เข้ารับการอบรมระหว่างการหยุดพักรับประทานอาหารกลางวัน รวมทั้งการพูดคุยระหว่างผู้เข้ารับการอบรมด้วยกัน

3.2 สิ้นสุดการอบรม จะใช้การสัมภาษณ์พูดคุยกับเจ้าหน้าที่จากหน่วยร่วมจัดอบรม

3.3 ตรวจสอบจากสถิติการร้องเรียนหรือแจ้งข้อมูลข่าวสาร

พื้นที่ดำเนินการ

กรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาค

ระยะเวลาการดำเนินการ ตุลาคม 2537 - กันยายน 2538

แผนการดำเนินการ ดังรายละเอียดแนบท้าย

อัตรากำลัง

ใช้อัตรากำลังที่มีอยู่เดิมของกองตรวจความปลอดภัยและหน่วยงานที่ร่วมดำเนินการ

งบประมาณ

ใช้งบประมาณแผ่นดิน	940,200 บาท	มีรายละเอียดดังนี้
ค่าล่วงเวลา		10,000 บาท
ค่าตอบแทนผู้ปฏิบัติงานให้ราชการ		27,400 บาท
ค่าเดินทาง เบี้ยเลี้ยงและเช่าที่พัก		79,800 บาท
ค่าอาหารว่าง เครื่องดื่ม และอาหารมื้อกลางวัน		353,000 บาท
ค่าวัสดุสำนักงาน		70,000 บาท
ค่าจ้างผลิตสื่อ		400,000 บาท

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ผู้อำนวยการกองตรวจความปลอดภัย

บทที่ 5 การประเมินโครงการ

ผลการดำเนินงาน

1. กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้ให้ความเห็นชอบโครงการและนำเสนอเพื่อของบประมาณในการดำเนินงานตามโครงการ ปรากฏว่าสำนักงานงบประมาณได้วิเคราะห์โครงการแล้วเห็นชอบตามข้อเสนองของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน จึงได้จัดสรรงบประมาณสนับสนุน เป็นเงิน 940,200 บาท ในปีงบประมาณ 2538 และได้ดำเนินการดังนี้

1.1 ผลิตสื่อในการเผยแพร่ ได้แก่ ภาพสไลด์ แผ่นใส วิดีทัศน์ 1 เรื่อง และชุดนิทรรศการ

1.2 ประชาสัมพันธ์ทางสื่อมวลชน โดยการให้สัมภาษณ์ของรองปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม (นายประสงค์ รัตนันท์) 4 ครั้ง รองอธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (นางสาวยานี ประเสริฐพันธ์) 1 ครั้ง และผู้อำนวยการกองตรวจความปลอดภัย 1 ครั้ง

1.3 กองตรวจความปลอดภัยได้ประสานงานกับกองแรงงานสัมพันธ์ กองรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดเชียงใหม่ พิษณุโลก นครพนม สุรินทร์ สมุทรสาคร เพื่อจัดอบรมให้แก่กรรมการและสมาชิกสหภาพแรงงาน กรรมการและสมาชิกสมาคมรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ ลูกจ้าง นายจ้าง ประชาชนในท้องถิ่น อาสาสมัครรักษาดินแดน และอาสาสมัครแรงงาน รวมทั้งสิ้น 8 รุ่น จำนวน 960 คน

1.4 จัดนิทรรศการควบคู่ไปกับการจัดอบรมทั้ง 8 ครั้ง

2. กองตรวจความปลอดภัย กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้เสนอขอดำเนินการโครงการเฝ้าระวังความปลอดภัยในการทำงานต่อเนื่องในปีงบประมาณ 2539 ต่อไป สำนักงานงบประมาณได้วิเคราะห์และจัดสรรเงินงบประมาณให้ดำเนินการอีก 528,000 บาท กองตรวจความปลอดภัยได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ปรับปรุงชุดนิทรรศการ

2.2 ประสานงานและร่วมจัดอบรมกับสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด 12 จังหวัด ได้แก่ สมุทรปราการ ระยอง ร้อยเอ็ด ราชบุรี ฉะเชิงเทรา ขอนแก่น

นครราชสีมา สงขลา อุบลราชธานี ปราจีนบุรี ปัตตานี และกระบี่ โดยมีลูกจ้าง หัวหน้างาน นายจ้าง และผู้นำท้องถิ่น เข้ารับการอบรม จำนวน 1,445 คน

2.3 จัดนิทรรศการควบคู่ไปกับการอบรมทั้ง 12 ครั้ง

3. สำนักงบประมาณได้สนับสนุนงบประมาณให้ดำเนินการตามโครงการต่อในปี 2540 เป็นเงิน 600,000 บาท กองตรวจความปลอดภัยได้ประสานงานกับสำนักงานสวัสดิการ และคุ้มครองแรงงานจังหวัดเพื่อดำเนินการ 14 จังหวัด ได้แก่ สุพรรณบุรี ลพบุรี จันทบุรี น่าน ร้อยเอ็ด สุราษฎร์ธานี ชัยภูมิ ลำปาง ภูเก็ต ชลบุรี อุตรดิตถ์ พระนครศรีอยุธยา เชียงราย และสระบุรี

การติดตามผล

กองตรวจความปลอดภัยได้ติดตามผลการจัดอบรมในบึงบประมาณ 2639 พบว่าได้มีผู้แจ้งข้อมูลข่าวสารการพบเห็นสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย จำนวน 48 ราย เป็นการแจ้งทางโทรศัพท์ 46 ราย ทางไปรษณีย์ 2 ราย ทุกรายไม่ได้ระบุชื่อผู้แจ้ง เจ้าหน้าที่ได้ไปตรวจสอบและดำเนินการให้นายจ้างปรับปรุงแก้ไขทุกรายและได้มีการดำเนินคดี 5 ราย ผู้แจ้งข้อมูลข่าวสารทั้งหมดไม่ได้เปิดเผยชื่อแต่อย่างใด

การประเมินผล

1. หลังจากที่ได้ประชาสัมพันธ์ให้กองแรงงานสัมพันธ์ กองรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ และสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด ได้ทราบถึงโครงการเฝ้าระวังความปลอดภัยในการทำงานแล้ว ปรากฏว่าหน่วยงานเหล่านี้ให้ความสนใจและแสดงความจำนงที่จะร่วมดำเนินการตามโครงการด้วยความกระตือรือร้น

2. ในระหว่างการจัดอบรม ผู้เข้ารับการอบรมได้ให้ความสนใจและร่วมแสดงความคิดเห็น และจากการสัมภาษณ์ผู้เข้ารับการอบรมได้ให้ความเห็นว่าเป็นโครงการที่ดีที่ทำให้ทราบถึงสภาพการทำงานที่อาจก่อให้เกิดอันตราย และมีหลายกรณีที่ตนเองสัมผัสอยู่แต่ไม่ได้ตระหนักถึงอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้น จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำไปปฏิบัติให้มีความปลอดภัยต่อตนเองและเพื่อนร่วมงานต่อไป

ส่วนผู้ร่วมจัดการอบรมให้ความเห็นว่าควรดำเนินการตามโครงการต่อไป และควรขยายโครงการให้กว้างขวางมากขึ้น

3. ผู้บังคับบัญชาในระดับกรมและกระทรวงได้ให้ความสำคัญต่อโครงการนี้ อย่างยิ่งซึ่งจะเห็นได้จากการที่รองปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม (นายประสงค์ รัตนันท์) ได้แจ้งความประสงค์ที่จะเป็นวิทยากรหลักในการจูงใจและเชิญชวนผู้เข้ารับการอบรมให้ ความร่วมมือตามโครงการและได้ร่วมไปบรรยายทุกครั้งที่มีการจัดอบรม

รองอธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้ไปเป็นวิทยากรในบางครั้ง

ผู้อำนวยการกองตรวจความปลอดภัยได้ไปเป็นวิทยากรทุกครั้งที่มีการจัดอบรม

ส่วนวิทยากรอื่น ๆ จะเป็นนักวิชาการแรงงานในระดับ 6 หรือ 7

4. วัตถุประสงค์ของโครงการที่ต้องการให้ลูกจ้างและนายจ้างได้เฝ้าระวังดูแล และป้องกันการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานยังไม่สามารถประเมินผลได้ว่าได้มีการนำไป ปฏิบัติมากน้อยเพียงใด

ส่วนการเผยแพร่ความรู้นั้นไม่สามารถประเมินผลอย่างเป็นทางการ โดยใช้แบบ ทดสอบได้เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายมีความหลากหลายและบางกลุ่มมีข้อจำกัดในเรื่องการอ่านและ เขียน และหากให้มีการทดสอบอย่างจริงจังจะก่อให้เกิดความรู้สึกลังเลยากเกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย

5. จากสถิติการแจ้งข้อมูลข่าวสารสภาพการทำงานที่อาจเสี่ยงต่อการก่อให้เกิด อันตรายที่มีการระบุชัดเจนว่าเป็นผู้เข้ารับการอบรมตามโครงการนี้ เพียง 48 ราย แต่อาจมี บางส่วนที่ได้ร้องเรียนโดยไม่ระบุว่าเป็นผลจากการอบรม แต่อย่างไรก็ตามการแจ้งข้อมูลข่าวสาร ก็เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ และในจำนวน 48 ราย ได้ มีการดำเนินคดีถึง 5 ราย

โครงการเฝ้าระวังความปลอดภัยในการทำงานมิได้มีการประเมินโครงการตาม หลักวิชาการอย่างแท้จริง แต่หากจะประเมินโดยอ้างอิงจากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะพบว่า รองปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม (นายประสงค์ รัตนันท์) ได้ร่วมเป็นวิทยากร ในการบรรยายทุกครั้ง ผู้อำนวยการกองต่าง ๆ และสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดได้ให้ ความสนใจและขอร่วมจัดอบรมเป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน จังหวัดได้แจ้งความจำนงขอให้ไปดำเนินการในพื้นที่รับผิดชอบมากกว่าเป้าหมาย นอกจากนี้ สำนักงานประมาณยังได้จัดสรรงบประมาณให้อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด สำหรับผู้เข้ารับการ อบรมต่างก็แสดงออกให้เห็นว่าได้รับรู้เรื่องใหม่ที่แม้จะเป็นเรื่องใกล้ตัว แต่ก็ไม่เคยตระหนักถึง ความสำคัญมาก่อน

จากสภาพการณ์ที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าโครงการได้ประสบผลสำเร็จในเบื้องต้นในการได้รับความสนใจจากผู้บริหารระดับสูง หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและสำนักงานประมาณ สำหรับผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้ในเรื่องที่ตนเองไม่เคยตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงาน ซึ่งจะมีผลต่อการดูแลป้องกันการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานต่อไป

บทที่ 6

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

สรุป

โครงการเฝ้าระวังความปลอดภัยในการทำงานเป็นโครงการที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ลูกจ้าง นายจ้าง ผู้นำแรงงาน องค์กรผู้นำแรงงาน ผู้นำชุมชนและองค์กรในท้องถิ่น ตลอดจนข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจได้ร่วมกันมีส่วนในการดูแลป้องกันการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงาน รวมทั้งการแจ้งข้อมูลข่าวสารการพบเห็นสภาพการทำงานที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อลูกจ้างเพื่อให้เจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบและดำเนินการให้นายจ้างปรับปรุงแก้ไขให้มีความปลอดภัยในการทำงาน ซึ่งจะช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถเข้าไปตรวจความปลอดภัยได้ตรงเป้าหมายอันเป็นการส่งเสริมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

แนวคิดของโครงการเฝ้าระวังความปลอดภัยในการทำงานนี้ได้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐที่ต้องการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดูแล ป้องกัน แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนร่วมกันเฝ้าระวังป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับสังคมหรือชุมชน ทั้งนี้ได้นำแนวคิดหรือทฤษฎีทางสังคมที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางการกำหนดกลุ่มเป้าหมายและกิจกรรมต่าง ๆ

กิจกรรมหลักของโครงการเฝ้าระวังความปลอดภัยในการทำงาน จะเน้นที่การให้ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานซึ่งเป็นพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของลูกจ้างให้ทำงานอย่างปลอดภัย เนื่องจากความรู้เป็นที่มาของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม และการคิดอย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับการป้องกันการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงาน นอกจากนี้การนำเสนอให้ทราบถึงผลกระทบหรือความสูญเสียอันเนื่องจากการประสบอันตรายจะยังผลให้กลุ่มเป้าหมายตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลป้องกันการประสบอันตรายอันอาจเกิดขึ้นกับญาติมิตร และเพื่อนร่วมงาน ซึ่งจะนำไปสู่การแนะนำ ตักเตือนให้ปฏิบัติงานตามมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานและแจ้งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ แก่เจ้าหน้าที่

ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม และกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้เล็งเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการนี้จึงได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งเห็นได้ชัดเจนจากการที่รองปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม (นายประสงค์ รัตนันท์) ได้รับเป็นวิทยากรหลักและไปเป็นวิทยากรให้ทุกครั้งที่มีการจัดอบรม และสำนักงบประมาณยังคงให้การสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่องทุกปี

โครงการเฝ้าระวังความปลอดภัยในการทำงานซึ่งได้ริเริ่มวางกรอบแนวคิดและยก
ร่างโครงการตั้งแต่ปี 2536 จนได้รับการสนับสนุนงบประมาณในปีงบประมาณ 2538 และ
ดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องจนกระทั่งปัจจุบัน แนวคิดของโครงการยังคงสอดคล้องกัน แผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 - 2544 ซึ่งได้กำหนดให้ “เพิ่มบทบาทและ
การมีส่วนร่วมของลูกจ้าง นายจ้างและองค์กรต่าง ๆ ในการพัฒนาระบบแรงงานสัมพันธ์...
ตลอดความปลอดภัยในการทำงาน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่ง
ชาติ, 2540 : หน้า 111) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคม
ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2540 - 2544) ของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม (2540 : หน้า 6 - 18)
ซึ่งระบุว่า “ส่งเสริมและให้ความรู้ความเข้าใจแก่นายจ้าง ลูกจ้าง สมาชิกขององค์กรนายจ้าง
องค์กรลูกจ้าง และองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังสอดส่อง ติดตามและรายงาน
ในเรื่องลักษณะของอุบัติเหตุร้ายแรงและความไม่ปลอดภัยในการทำงาน วิธีป้องกันและระงับอุบัติเหตุ
ร้ายแรงและความไม่ปลอดภัยในการทำงาน วิธีป้องกันและระงับอุบัติเหตุเบื้องต้น การเตือน
ภัยและการแจ้งเหตุ” ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าโครงการเฝ้าระวังความปลอดภัยในการทำงานยังคงสอดคล้อง
กับนโยบายทั้งระดับชาติและกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรขยายโครงการไปยังสมาชิกขององค์กรนายจ้าง เพื่อให้เป็นไปตามแผน
พัฒนาแรงงานและสวัสดิการ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2540 - 2544) และเป็นการจูงใจให้นายจ้าง
ตระหนักถึงผลกระทบของการประสะอันตรายเนื่องจากการทำงานของลูกจ้างที่มีต่อกิจการของ
นายจ้าง อันจะเป็นผลให้นายจ้างได้เอาใจใส่ดูแลสภาพการทำงานของลูกจ้างให้มีความปลอดภัย
ยิ่งขึ้น ทั้งนี้อาจจะเลือกดำเนินการในช่วงปลายติดต่อกันไปจนถึงค่าเพื่อความสะดวกต่อการเข้าร่วม
กิจกรรมของนายจ้างซึ่งจะให้นายจ้างสามารถใช้เวลาในช่วงเช้าไปตรวจสอบและมอบหมาย
งานก่อนไปรวมกิจกรรม
2. ให้ความสำคัญกลุ่มผู้นำแรงงานเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากลูกจ้างในกลุ่มนี้เป็น
กลุ่มบุคคลที่มีศักยภาพในการให้ความร่วมมือ และจะสามารถช่วยขยายผลต่อไปได้อีกด้วย
3. ควรขยายการดำเนินการไปยังกลุ่มสมาชิกของสหภาพแรงงานและสมาคม
พนักงานรัฐวิสาหกิจให้กว้างขวาง โดยการประสานงานและร่วมมือกับสหภาพแรงงานหรือ
สมาคมพนักงานรัฐวิสาหกิจในการดำเนินการในกลุ่มสมาชิกขององค์กรเหล่านั้น เนื่องจากกลุ่ม
เป้าหมายเหล่านี้จะมีบทบาทสำคัญในการดูแลป้องกันตนเองและเพื่อนร่วมงานให้มีความปลอดภัย

ภัยและยังจะมีบทบาทสำคัญในการแจ้งข้อมูลข่าวสารแก่เจ้าหน้าที่รวมทั้งขยายผลไปสู่บุคคลใกล้ชิดที่อยู่ในแวดวงผู้ใช้แรงงานเช่นเดียวกัน

สำหรับแนวทางดำเนินการอาจจะประสานงานและร่วมมือเพียงองค์กรเดียวหรือหลายองค์กรในขณะเดียวกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาด ความพร้อมและความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องกัน ส่วนวัน เวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรมจะต้องคำนึงถึงความสะดวก ข้อจำกัดต่าง ๆ ที่อาจทำให้กลุ่มเป้าหมายไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ และความมั่นคงในหน้าที่การงานของกลุ่มเป้าหมายเป็นประการสำคัญ เช่น เลือกจัดกิจกรรมในวันหยุด โดยใช้สถานที่ใกล้ที่พักของกลุ่มเป้าหมายซึ่งอาจจะไม่สะดวกสบายนัก ในบางครั้งอาจจะเลือกใช้ร้านอาหารที่มีห้องขนาดใหญ่เป็นสถานที่อบรมหรือห้องประชุมของโรงเรียนหรือศาลาวัดในชุมชนนั้น ๆ เป็นต้น

4. ขยายโครงการไปยังกลุ่มนักศึกษาเพิ่มขึ้นอีกกลุ่มเป้าหมายหนึ่ง

5. ประสานงานและร่วมมือกับนายจ้างในการจัดกิจกรรมโครงการให้แก่ลูกจ้างของสถานประกอบการนั้น ๆ เป็นการเฉพาะหรือร่วมกับนายจ้างหลายรายในการจัดครั้งหนึ่ง ๆ

6. ผลិតคู่มือโครงการเฝ้าระวังความปลอดภัยในการทำงาน เพื่อแจกจ่ายให้กับผู้เข้ารับการอบรมและลูกจ้างหรือสมาชิกของสหภาพแรงงานคนอื่น ๆ อย่างเพียงพอและกว้างขวาง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับผลกระทบหรือความสูญเสียจากการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงาน หลักการสังเกตสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัยและการป้องกันซึ่งอาจจะนำลักษณะการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานและมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานมาเป็นแนวทางในการจัดทำ

7. ผลิตวีดิทัศน์ที่มีความยาวสั้น ๆ เพื่อเผยแพร่ในโทรทัศน์ทั้งส่วนกลางและภูมิภาค เป็นประจำทุกวัน โดยการใช้วีดิทัศน์ตอนหนึ่ง ๆ ออกอากาศเผยแพร่ต่อเนื่องเป็นเวลาประมาณ 1 เดือน เพื่อให้สามารถย้ำความทรงจำได้อย่างเพียงพอโดยนำแนวคิดการโฆษณาสินค้ามาเป็นแนวทางในการดำเนินการ ส่วนงบประมาณจะต้องเสนอขอของบประมาณทั้งค่าจ้างผลิตและค่าเวลาในการออกอากาศเผยแพร่ด้วย นอกจากนี้ยังอาจจะนำไปเผยแพร่ในรายการโทรทัศน์ของรถโดยสารปรับอากาศพิเศษ (ปอ.พ.) ได้อีกด้วย

8. จัดพิมพ์ข้อความ “พบสภาพการทำงานที่อาจเป็นอันตราย โปรดแจ้งกองตรวจความปลอดภัย โทร 8804501” ลงบนซองจดหมายที่กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานนำไปใช้งาน ซึ่งมีแนวทางในการดำเนินการโดยการประเมินจำนวนการใช้ของจดหมายของแต่ละหน่วยงานในรอบ 1 ปี แล้วให้กองคลังจัดพิมพ์ของจดหมายตามจำนวนที่แต่ละหน่วยงาน

ต้องการใช้และตัดโอนงบประมาณค่าของจดหมายไปให้กองคลัง ส่วนค่าจ้างพิมพ์ให้เป็นงบประมาณของโครงการเฝ้าระวังความปลอดภัยในการทำงาน

9. ผลิตภัณฑ์เกอร์ โดยใช้ข้อความในลักษณะเดียวกันกับข้อ 8 เพื่อติดบนรถยนต์ของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และขอความร่วมมือในการติดสติ๊กเกอร์บนรถยนต์ของหน่วยงานอื่นในสังกัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม รวมทั้งรถประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ

10. ผลิตภัณฑ์ เชิญชวนให้ประชาชนให้ความร่วมมือในการแจ้งข้อมูลข่าวสารโดยประสานงานและขออนุญาตกรุงเทพมหานครในการปิดประกาศได้ตามป้ายรถยนต์โดยสารหรือสถานที่อื่น ๆ ของกรุงเทพมหานคร

11. จัดนิทรรศการไปติดตั้งในสถานที่ที่มีประชาชนสัญจรไปมาจำนวนมาก เช่น สถานีรถไฟ สถานีขนส่งผู้โดยสารของบริษัท ขนส่ง จำกัด โรงพยาบาล และย่านชุมชน เป็นต้น โดยจัดแสดงนิทรรศการเป็นครั้งคราว และเพื่อมิให้เกิดขบวนการสัญจรมากเกินไปอาจจะจัดแสดงเฉพาะวันราชการปกติ

เอกสารอ้างอิง

- กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. 2536. การบริหารงานกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์.
- กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. 2536. สถิติแรงงาน 3535. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กระทรวงมหาดไทย. 2534. แผนมหาดไทย ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2535 - 2539. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์.
- กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. 2539. แผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคม ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2540 - 2544). กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท.
- อุบลรัตน์ เฟิงสถิตย์ "แรงจูงใจ" ใน จิตวิทยาทั่วไป. หน้า 250 - 277. เอกสารประกอบการสอนสาขาวิชาจิตวิทยาทั่วไป มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2529.
- ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์. 2522. จิตวิทยาทางกรมเมือง. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธวัชชัย นาครอบรู้. 2538. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในการจังหวัดนนทบุรี. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นภาพร เชื้อข้าว. 2531. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์การเกษตรเมืองมีนบุรี จำกัด. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. ม.ป.ป. จิตวิทยาอุตสาหกรรม. กรุงเทพมหานคร : สหมิตรออฟเซต.
- แพทยา แก้วพวง. 2533. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ภาษินี ไชยกาญจน์. 2531. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาเยาวชนของเยาวชนในชุมชนหัวรถจักรศึกแดง เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2529. เอกสารการสอนชุดวิชา การใช้สื่อทางไกลทางงานส่งเสริมการเกษตร. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร : ศรีเมืองการพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2536. เอกสารการสอนชุดวิชา การบริหารงานความปลอดภัย. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2533. เอกสารการสอนชุดวิชา อาชีวอนามัย. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- มานิตย์ จันทร์จำเริญ. 2535. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจนครบาล ห้วยขวาง. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มูลนิธิฟรีดริช เอแบรท. 2529. การวางแผนและเทคนิคจัดการศึกษาของผู้ใช้แรงงาน. กรุงเทพมหานคร : วิคเตอร์เฟาเวอร์พอยท์.
- ลัดดา กิติวิภาต. 2525. ทัศนคติทางสังคมเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : แสงจันทร์การพิมพ์.
- วัฒนา พุทธารกรานนท์. 2527. การประชาสัมพันธ์เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : แสงจันทร์การพิมพ์.
- วิธนียวรรณ วรรณวิทยา. 2525. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสตรีในสหภาพแรงงานประเภทกิจการผลิตสิ่งทอ สิ่งถัก เครื่องแต่งกาย หนังสือพิมพ์ และผลิตภัณฑ์หนังสือพิมพ์ในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สาโรชรัตน์ ศิริรัตน์. 2531. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนในกิจกรรมกองทุนพัฒนาหมู่บ้านในจังหวัดน่าน ตำบลจันทน์ อำเภอมะนัง จังหวัดน่าน. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2529. ทฤษฎีสังคมวิทยา : เนื้อหาและแนวการใช้เบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 2.) กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ม.ป.ป. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535 - 2539. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ม.ป.ป. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 - 2544. กรุงเทพมหานคร : เม็ดทรายพรีนติ้ง.

สุเมธ แสงนิมณฑล. 2531. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในกิจกรรมหมู่บ้านแบบคหบาล : ศึกษาเฉพาะกรณี หมู่บ้านสหกรณ์โคกสถานกรุงเทพฯ จำกัด โครงการที่ 4 กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุรีย์ ดันท์ศรีสุโรจน์. 2531. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของผู้นำเยาวชนในชุมชนคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุวิไล เรียงวัฒนสุข. 2529. จิตวิทยาสังคม. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อนุภรณ์ สุวรรณศิริ. 2529. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาตำบลต่อโครงการ กศช. ปี 2528 อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อารยา วัฒนกิจ. 2526. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อารี เพชรพุด. 2530. มนุษย์สัมพันธ์ในการทำงาน. กรุงเทพมหานคร : เนติกุลการพิมพ์.

อุทัย หิรัญโต. 2526. สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยา - มนุษยวิทยา. กรุงเทพมหานคร : ทิพย์อักษร.